

Cultura Poporului

GAZETA SOCIETĂȚII „CULTURA POPORULUI“

DIRECTOR

General de Divizie N. PETALA

COMANDANTUL CORPULUI VI ARMATA

ABONAMENTE ANUALE:

pentru cititori	30 Lei
„ autorități	60 Lei
„ întreprinderi financiare	100 Lei

PREȘEDINTELE COMITETULUI SOC. „CULTURA POPORULUI“

V. DIMITRIU

RECTORUL UNIVERSITĂȚII CLUJ

Redacția: Str. Dorobanților 11

Secretar de Redacție: VASILE B. CHIRU (Telefon No. 15-74)

Administrația: Str. Dorobanților 11

Intâia noastră unire*

O știu și o cunosc toți cei, cari cu cugetul și sufletul înfrigorat de dorul așteptării, au urmărit clipă cu clipă mersul războiului nostru.

Și totuși am simțit-o adânc în tresărirea primului simbol de nădejde și de izbândă, numai noi, pribegii din Moldova zilelor de bejenie, și ei, toți Voluntarii Ardealului și ai Bucovinei, cari au venit să lupte și să moară pe plaiurile sale. Numai noi și ei, suntem fericiții aceia, cari vom putea păstra până în ultimul ceas al vieții, imaginea măreață a celei dintâi și celei mai curate uniri; căci numai noi și ei, vom fi simțit fiorul acela pe care cavântul e neputincios să-l desprindă azi, fior care a strălucit Moldova în clipa în care, sufletul pribeg al Ardealului și al Bucovinei, sfărâmand lanțurile prinsorăei, au trecut, redșteptând Basarabia, spre cetatea luptelor noastre.

Se împlinesc patru ani de atunci. Era în vremea când tot ce era al „nostru“, se strânsese în ultima rămășiță de țară, unde un popor întreg apăra tot sufletul și toate năzuințele sale. Cu aripele frânte și totuși renăscând pe inima țărănilor pustiite, zdrobit în primul său avânt și totuși neînfrânt în săvârșirea celei mai înalte a lui chemări, lovit fără cruțare de oameni, de soartă și de nenoroc, și totuși încrezător în dreptatea lui Dumnezeu, părăsit de prieteni și totuși nădăjduind în puterea lui și în adevărul cinstit al dreptului său. Poporul acesta scria fără șovăială, cu sânge și cu lacrimi „Epopeiu Unității Sale“.

Dar poporului acestuia, care pornise la luptă dus de dorul aprins al dragostei de frați, și purtând pe steaguri numele ținuturilor robite, îi trebuia sprijinul sufletului lor. Inimii sale care, generoasă și mare, cuprinsese toată jalea neamului întreg, și cari azi slăbea sub povara propriei sale dureri, îi trebuiau bătăile puternice ale iubitoarei inime de frate. Și inima aceasta, căci numai atât puteau frații să ne dea atunci, răscolind ținuturi și țări, și trecând peste toate piedecile vremii și ale urii, a venit lângă noi!

Și astfel unirea adevărată, întâia și cinstita noastră unire, s'a făcut prin contopirea acestor inimi, în fața trupului mutilat al țării, dar în nădejdea neînfrântă a biruinții din urmă a acestui simbol.

Furtuna a trecut. Azi dreptatea din urmă s'a împlinit. În lumina ei, înfăptuirile jertfii noastre, a tuturor, își desprind, încetul cu încetul, în ochii orbiți, de prea marea strălucire a minunii, înțelesul cel adevărat, de operă grandioasă a unui mileniu de zbucium și lupte.

Și tot în această lumină, oamenii capătă înfățișarea acea care li se cuvine, iar faptele lor, locul adevărat al însemnătății.

Și astfel, întâia noastră unire, acela de pe dealul Șorogariilor, de lângă lașii gloriei naționale noastre pe care au desăvârșit-o mînunchiul de flăcăi viteji al Ardealului și ai Bucovinei, cari neținând

seama de preocuparea omenească a zilei de mâine, preocupare care pe unii i-a făcut prudenți iar pe alții prudenți peste măsură, la înțelesul adânc al unuia din cele mai mărețe acte ale istoriei noastre! Căci fapta celor ce au știut să jertfească totul pentru tot, dând inima lor, inimii noastre rănite, și înfăptuind prin curătenia jertfei simbolul nedestructibilei uniri, este, netăgăduit din acelea cari dau puteri de viață nouă, unei Națiuni întregi.

Este timpul deci să dăm depe acum răsplata celor cari trebuie să o aibe întreagă. Și aceasta, să o găsească în spontana și însuflețita mulțumire și admirațiune a tuturor Românilor.

Căci faptele mari, cari pornesc din imboldul unor inimi entuziaste, nu-și pot găsi o răsplătire vrednică de ele, decât numai într'acele simțiminte adânci, izvorite din inimi, cari să le fi înțeles rostul și curătenia lor.

Vintilă Petala.

Luminatorii neamului

Vânturi năvalnice se frământă în jurul țării noastre izbîndu-se câte odată în fruntariile abia încheigate. Năzuinți făcute ard sub cenușe la acei văjmași cari privesc cu părere de rău după prada ce li-a scăpat din ghiară. Și dacă azi în neputincioasa lor ură nu pot face altceva de cât să spu-mege și să clevească, mâine ne vor ataca, dacă noi nu vom lucra din răspuneri pentru întărirea țării noastre.

Voi, luminatorii ai neamului, știți bine că apărarea și întărirea unei țări nu se poate face numai cu mașini de război, fie ele cât de grozave, dacă aceste mașini vor fi purtate de niște suflete moarte. Apărarea țării și a pământului udat cu sângele atâtor vieți se face cu sufletul și cu inima întregului popor.

O știți voi asta foarte bine, că doar întregul vostru trecut de muncă trudnică, ce a fost totdeauna încălzită de dragostea de neam, ne grăește destul de împede că sunteți pățunși de acest adevăr. Învățătorii și preoții din vechea Românie prin munca lor în toate direcțiile au desfășurat acea largă activitate care a redșteptat poporul la o nouă viață. Învățătorii și preoții din Ardeal au fost apostolii flămânzi și adeseori schingiuiți, care prin țări și curajul lor, dar mai ales prin neclintita lor stăruință, au ținut totdeauna trează în popor dragostea și mândria de neam, păstrând aproape neștirbite, limba credința și obiceiurile noastre strămoșești.

Noi, orașenii, care stăpâniți de aceiași dragoste de țară și neam cautăm să desprindem din mulțimea cărților bune, îndrumări sănătoase pentru toți cei ce n'au puțința de a se sfătui cu aceste

cărți, noi, care purtați de același îndemn spre lumina, dreptate și adevăr, mînuim condeul, pentru că n'avem puțința — deși dorul nostru e mare — de a sta de vorbă de aproape, noi, care suntem prea hărțuiți și de nevoile vieții și câteodată tare amărăți — că mulți oameni nu pricep măreția, dar și greutatea timpurilor de azi, noi știm că binele și scăparea ne va veni tot din răcoreala sfântă a codrului, frate cu românul, și din mirosul sănătos al umedei brazde, din care se ridică aburul sîngelui sămănat de strămoșii noștri.

Vrăjmașii noștri, dacă nu ne pot ataca la hotare, s'au strecurat între noi, cum se prelinge picătura de apă în pământul nisipos, caută să samene între cei nepricepuți vântului unei turbăcuni revoluționare, pentru ca slăbindu-ne să ne sfășie.

De aceia astăzi, poate mai mult ca totdeauna, munca noastră nu trebuie să fie mărginită numai pe catedră și amvon, ci cu puteri mărite și unite să fim veșnic luminatorii și îndrumătorii poporului, ferindul de cuvintele greșite care i-ar înrău sufletul și i-ar slăbi dragostea pentru pământul străbun. Să abateți din drumul lor pe toți vînturătorii de vorbe goale, oameni neisprăviți, ori-care au ceva scrîntit la cap, și care se trudesă să ucidă iubirea de neam și țară, văzînd să radă hotarelor dintre popoare. Acest lucru nu se va putea izbîndi cât timp vor trăi pe pământ popoare cu limba, cu credința și cu obiceiurile lor care le deosebesc pe unele de altele. Și aceasta va fi pentru totdeauna ei nici o putere omenească nu ne putea desbrăca de obiceiurile păstrate de alungul veacurilor.

Să știți că acești nebuni, care

vreau să împrăștie veninul unor mai mari neînțelegeri sociale, învrăbind și sămănînd ura, sunt streini de neamul nostru și unelte viclene în mîna vrăjmașilor, cari cu ochii roși de ură, pîndesc la hotare clipa în care vor vedea neînțelegerile între noi, pentru a ne sări în spate. Să știți că acești nenorociți, — oricum s'ar numi ei: socialiști, revoluționari, comuniști, sau bolșevici — să știți că sunt ori niște copii străcați, care au fugit de carte cum fuge cănele de căldură, ori niște bieți nebuni, care avînd în capul lor niște idei nelămurite, nu mai pricep nici nu mai văd nimic în afară de aceste idei fixe, care le strînge în ghiara lor judecătă și le amorțește simțirea de om. Să știți însă că și unii și alții sunt străini de neamul și pământul nostru. Și dacă printre ei se mai găsește și vre-un sărit din mînto cu nume românesc, acela e complet nebul, pentru că uitînd tot trecutul nostru sîngeros, uitînd toată datoria ce o are către blîndul și liniștitul nostru popor, caută să-și împingă țara și neamul în prapastia pierii.

Cînd veți întîlni în drumul vostru o asemenea nenorocită ființă, spuneți-i că n'avem nici o nevoie de asemenea apostoli nebuni și că dacă ține mai mult la ideile lui turbate de cât la țara care-l hrănește și la poporul care-l răbdă, are toată libertatea să plece peste hotare pentru a-și lătra apostolatul lui.

Aici însă, pe pământul cu care n'are nici o legătură, căci n'are îngropate și el oasele strămoșilor și n'a fost apărut acest pământ cu viața și stropit cu sângele celor morți, căci a rupt complexul aceste legături prin nebunia care-l stăpînește, aici n'are ce căuta.

Nu uitați, luminatorii ai neamului, că în mîinile voastre se găsește nu numai educația și lumina tinerelor generații, dar întreaga Românie de mâine; nu uitați trecutul nostru, nu uitați datoria prezentului, nu uitați judecata viitorului. Fiți mai departe aceiași înțelepți și vrednici pomi al dragostei de neam și țară și voi la state, ca și noi la orașe, să luptăm cinstit și civilizînd contra acelor dușmani ascunși și vicleni cari caută să zădărnicească clădirea temeinică a dragii noastre țări.

Cluj, 8 Iulie, 1921.

Vladimir Năcoară.

* În Iulie anul acesta se împlinesc 4 ani de la sosirea primilor voluntari ardeleni și bucovineni, foști prizonieri în Rusia, la Iași.

Viața Pământului și Viața pe Pământ

Sunt povârnișul repede ce nește mărșălău. Mândră cu Botul Tapului din munții Parângului. Și pe când cu laja scaldată în soare, cu ochii plini de veselie, ce te topinde, când te simți în mijlocul naturii zgolii, căutam cu încredință să-mi dau seamă de tot ce mă înconjură, dorind să știu, ba din ce fel de piatră și zidită temelie vârfului Mândra, ba numele mândrelor floricele ce din belșug, înbodobiau covorul verde, ce ca o haină de sărbătoare acoperea spinarea culmei Tapului; — printre marile lăspezi albe-roșcate ale Mândrei zăresc o închipuire de moșneag. Mă apropiu cu sfială de acea vedenie, ca nu cumva să-i turbur liniștia seculară. Părul și barba moșneagului, mei albă ca zăpada erau imprăștiată în șuvițe, ce șerpureau printre pietri și după o bunicică distanță deveneau una cu spumoasele isvoare ale Jiefului, Potaiștei, Sadului și Sădișorului. Ochii lui se zăreau de sub stufoasele și albele lui sprincene pe când corpul și membrele abia să puteau zări printre șuvițele barbei. La oprirea mea bătrânul să deșteaptă și cu o mână, ale cărei degete lungi, cu unghii mari și încovoiate de timp, îndepărtează sprâncenele, privind la mine cu o uitatură plină de blândețe și edincă ca și negura timpurilor. Amorțit de frică admiram în liniște pe moșul, când cu o voce blândă, părintească, moșneagul mă chemă mai aproape și-mi spune:

— Ce cauți nepoate singur aici prin creeri munților? Ah, Văd că ai luat pietri și flori. Cum văd cauți rostul vieții acestui pământ și poate însuși rostul vieții ființelor vii de pe dânsul. Ehe! nepoate, grea muncă ai început. Acea ce ai găsit până acum nu sunt decât câteva litere abia din alfabetul cu care Atotputernicul a alcătuit și alcătuește încă cuvintele, cu care se înfiripează cartea vieții Universului. Eu mă numesc Timpul nepoate și pe mulți înainte ta i-am văzut cutreerând munții și câmpiile, și mulți în urmă își vor bate capul cu aflarea acestor rosturi; dar ca să-ți ușurez din muncă, eu care am văzut toate, ia șezi coala lângă mine și ascultă, să-ți povestesc eu cum au fost și ce s'a petrecut în univers de când știu eu în coace.

Acea ce numiți voi Pământ nu e de cât o fărâmară din Totul ce a fost zidit de Creatorul. Uite, că să însărează; soarele, ce prin căldura și lumina lui vă ține viața legată de el și care se ascunde după înaltele piscuri ale Streașei și-a Muncelului, apune pentru câțiva timp, ca să redeștepte la muncă zilnică pe alții, unde ziua acum abia mijeste. Uite, că încep să apară și stelele, iar de după creasta stâncoasă a Târnoșului ploaia acea de raze argintii ne prevestește, că în curând luna, blanda regină a nopții, va veni să binecuvinteze odihna naturii.

Vezi nepoate acele mișcări de lumină, ce înpodobesc albastra

bolta a cerului, nu sunt cum le vezi tot așa de aproape și tot așa de mari. Unele sunt mai mici, altele mai mari, unele mai apropiate, altele mai depărtate, dar ochii le vede pe toate dela depărtarea la care ne găsim, ca și când ar fi înfipte pe o boltă azurie. Această boltă, cerul, nu e decât întunecatul și nemărginitul spațiu dintre neamăratele corpuri cerești, pe care privindu-l prin grosimea stratului de aer, ce înconjoară Pământul, să pare că e albastru și pe care ochiul omului proiectează ca pe o pânză stelele, frumoasele podoabe ale firmamentului, farmecul ochilor noștri în nopțile senine.

Dacă nu ne-am găsi pe pământ, ci pe una din aceste frumoase stele, aceleași lucruri am vedea. De jur împrejurul nostru vor luci vecinic aceste candelice neadormite amintindu-vă deapănarea, că ochiul creatorului veghează mereu asupra creaturii sale.

Universul tot e presărat de astfel de corpuri. Și e de nepătruns înțelegerea lui în spațiu, așa, că am putea zice că mijlocul lui e pe toate părțile, iar marginea nicăiera.

Și toate câte le vezi și de care îți să înspăimântă mintea, toate au un rost, toate au o putere de viață a lor și nici una nu e așezată la voia întâmplării; ci locul și drumul lor e hotărât de o putere, ce le ține în strânsă legătură unele de altele, putere ce se poate numi *atracțiune universală*.

Apoi multe din aceste cor-

puri cerești, care au legături mai apropiate, fac grupuri, grupuri, având în mijloc pe cel mai falnic. Așa de o pildă, în grupul din care și Pământul face parte cel mai falnic e Soarele, el stă în mijloc și împrejurul lui să învârtesc multe corpuri cerești, ce primesc lumina și căldura de la el. Mai toate stelele, ce le vezi, nu sunt decât șori și fiindcă au lumina lor proprie ca și soarele, ce mâne o să răsară, de aceea se văd așa lucitoare; pe când corpurile, ca Pământul, ce se învârtesc împrejurul lor nu se pot vedea, căci nu au lumina lor proprie, ci primesc această lumină dela soarele lor și ea fiind prea slabă nu poate să ajungă până la ochii noștri.

Mă cam latinesc la vorbă nepoate, dar cred că asta o să-ți ajute să pricepi mai bine alcătuirea grupului din care face Pământul parte.

Soarele, craiul mândru al zilei, e înconjurat de vre-o opt sfetnici cu pământul, și toți la un loc grupați formează grupul sau sistemul solar în univers.

Cel mai aproape de el, e Mercur, de vre-o 20 de ori mai mic ca Pământul, ce abia se poate vedea uneori, căci e prea aproape de soare și lumina acestuia e prea mare.

Apoi vine *Lucașul* sau Venus, ceva mai mic ca Pământul, e steaua cea mai strălucitoare și să vede uneori la apus, alteori la răsărit.

În al treilea rând apoi vine Pământul de 1.350.000 mai mic ca soarele și de care o

să-ți vorbesc mai pe larg în urmă.

În al 4-lea rând este Marte, de vre-o 7 ori mai mic ca Pământul și lucrește, cum bine-vezi acum colo sus, cu acea lumină frumoasă roșietică ca sângele, lucru ce a făcut pe strămoșii noștri Romani să-l dea numele ce-l avea la el zeul războiului.

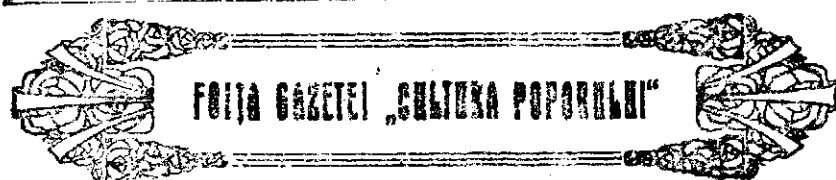
Apoi vine Jupiter, mai mare de 1400 ori ca Pământul, mai mare în același timp decât toate celelalte planete, și can privește-l colo sus, cu lumina lui gălbue, să vezi că după luceafăr el e mai strălucitor ca toate celelalte stele.

În al 6-lea rând vine Saturna, apoi al 7-lea Uran și în urmă Neptun, cari așa-s de răsefite de Soare, că unele abia să zăresc, iar altele nu să pot vedea de loc cu ochiul liber.

La rândul lor acești sfetnici ai Soarelui au și ei ca podoabă în nopțile senine *sateliți*, cum e Luna Pământului, și care pe lângă că se învârtesc în jurul planetelor dar le însoțesc și în învârtirea acestora în jurul Soarelui.

Ehei nepoate, când s'a pomenit toate aceste minuni câte le vezi, nu erau tot așa cum să văd acum; ci toată materia lor era prefăcută într'o masă așa de slabă ca aerul și cu o căldură așa de mare, că sămăna mai mult ca o mare de foc brazdată în coace și în colo de vârtejuri enorme de flăcări.

Cu vremea prin răcire s'a înducătățit masa asta de materie gazoasă în frânturi, unele

FOLIA GAZETEI „CULTURA POPORULUI”

Arhivarul

O chelie negricioasă, între două bucați de ciuc; niște ochelari spargi, încălăcând un nas roșiat și un cioc nervos de o culoare îndolnică stă podoabele mândrului domn Bărbulescu; iar pecetea de pe birou, semnele caracteristice ale... personalității sale civile sau militare.

Pentru că onorabilul D. Bărbulescu nu știe bine dacă face parte din „înțeleptele” armatei sau din „civilitate”, deși se dă când militar, când „semplu arhivist” după cum îi înboldesc cele nevoi.

O, când are peceea cea mare în mână, d. Bărbulescu e magnific!

Ce figură, ce ochi, ce chelie și (mai cu seamă) ce cioc — să juri, cu dreapta pe cruce, că soarta războiului celui mare e legată de degetul cel mic al arhivarului nostru!

Șeful serviciului pretinde că d. Bărbulescu ar avea manta stampilelor, dar nu zice că plicurile s'ar înapoiă din drum dacă ar avea mai puțin de cinci sigilii, câte le pune regeșat vechiul și harnicul arhivar! Ce știe șeful? Să-și bată joc de slujbașii model!

Dacă în fundul palării sale de pae, pe căpușala albă de mătase, drept în mijloc, se răsfăță rotundă — cât o piesă de cinci lei — o stampilă pusă cu negreață proaspătă, cu toate literile clare și cu coroana parcă brodată cu mătase, nu este pentru că d. Bărbulescu ar avea beteșugul pecetilor, cum susține șeful, ci pentru un motiv foarte simplu: ca să nu-i fure căciula!

Din aceeași pricină stampilează manșetele, ciorapii și tălpile ghetelor, ca un om prevăzător ce este.

Când treceau prin fața ogrăzii d-lui Bărbulescu, dacă vedeau vre-o găină, vre-o pisică, vre-un câine, se întrebau unii pe alții:

— Unde o fi având stampila?

— Un pol cui găsește cel-dăntai pecetea moșatei din poartă!

Când venea vre-o hârtie în vre-o liabă străină, d. Bărbulescu o trecea unui soldat sosit de curând de pe front, „pentru că are mai multă experiență”.

E drept că soldatul ar fi putut să-i fie copil, dar d. Bărbulescu îi recunoștea „experiența”, găsim unmlitor pentru un șef de arhivă să admită că un biet soldat poate fi mai cult de cât el.

Iată un petiționar cu o suplică. Dl Bărbulescu îl străpunge cu o privire, care ar fi fost mortală, dacă filtrată prin ochelari n'ar fi devenit înofensivă, chiar veselă. Cere să-i dea voe să plece în Rusia. Pe vremea aceea nu mai putea pleca nimeni. Dl Bărbulescu știe bine acest lucru și un singur cuvânt ar

fi destul ca să lumineze dă-ravera. Dar d. arhivar se ferește de a-l rosti. El se încrunță, și se ridică în picioare.

Cu dreapta caută stampila, cu stânga apucă spatele scaunului — ca și cum ar vrea să dea de a asvârlita cu el — este impunător! Și în vreme ce unul venit stă unlit, în picioare, în fața sa, ciocul se agită; iar d. arhivar întreabă cu graiul unui judecător de instrucție:

— Cine iscălește suplica?

— Eu, domnule șef, Noe Ionescu.

— Unde stai?

— Apoi, să vedeți dv., eu stau în București, dar acum în refugiu, am înemerit în Țicăul al II-lea, pe Sărăcie în vale.

— Câți ani ai?

— Cincizecșidoi, dle șef.

— Ce meserie?

— Funcționar.

— De când ești venit în Iași?

— De când au venit toți refugiații.

— Te întreb de când?

— Poi să fie vre-o zece luni.

— Nu știu așa, mie să-mi spui de când.

Neorocitul, încurcat, obosit, se gândește, se frământă, se mai uită la ochelarii d-lui Bărbulescu, fixând mai ales sticla ciuntă — că se spionează mai ușor privind printr'o fereastră spartă — apoi vorbește îndolnic:

— Din Noembrie 1916.

— La ce ai venit în Iași?

— Svrta!

— Și ce cauți în Rusia?

— Am femeia acolo.

— Cum o cheamă?

— Marița Ionescu.

— Câți ani are?

— Vre-o treizecșicinci.

— Bun. Și când pleci?

— Apoi așa pleca chiar

mămă, dacă termin.

— Care-e petiția d-tale?

D. Bărbulescu răscolește prin hârtiile de pe birou; Dl Ionescu răsufliă ușurat că, în sfârșit, scapă; iar, pe la mese, funcționarii civili și militari își dau cu cotul, cunosând bine pe dl șef al arhivei.

Regionalismul

Sant unii oameni in lumea asta, ce socotesc ca soarele a rasarit odata cu ei, si pentru ei. Cu mintea framantata mereu de gandul asta, ajung nu numai sa creada in aceasta minune, ci se lupta sa treaca si in sufletele semenilor lor, credinta ca soarele lumineaza numai cerul satucului lor.

Si in satucul lor unde prostimea, a cascata gura, minunata de mintea cea multa a celor cari au descoperit ca se face ziua numai la ei, acestia capata in fata multimei o dara din lumina soarelui si cuvantul lor sfintenie de scriptura.

Si intre megiesii lor din catunul cocotat pe varf de deal ori risipit in baraganul campiei, ajung fruntasi intre fruntasi, stapanitori ai sufletelor celor multi.

Luminatori ai consatenilor lor, cuvantul le este ascultat cu sfintenie si incetisor pe neprins de veste, ei is fac trebsoarele si pun stapanire pe cei mai putin indrasneti de cat ei.

Stapanirea aceasta, cu nici un chip, nu trebuie pierduta, si pe toate caile se lupta, sa nu-o piarda.

Si stau la pandă la marginea satului spre a nu veni vre un nepoftit de pe alte taraturi sa le povesteasca ca si peste meleagurile lor, rasare soarele. Si stau de straja la cotitura drumului sa nu iasa din catunul lor calatorul indrasnet ce ar zari lumina si dincolo de dambul hotarului. Si stau de veghe sa nu intre in coltul lor de rai, curiosii ce le-ar turbura asezata lor stapanire.

Ei sant stapani, ei sant inceputul si sfarsitul, ei sant lumina, ei sant adevarul, ei au destula minte, nu le trebuie mai multa si cred ca toti din jurul lor sant multumiti.

Cum ar veni peste ei turburatorii sufletelor ascultatoarei multimii, sa le puna la incercare priceperea?

Cum ar lasa sa patrunda intre ei altii de aiurea si sa-i dea de osteneala ca sa-si pastreze ascultarea poporenilor castigata cu atata truda?

Cum ar putea incuviinta sa vina peste ei oameni mai vrednici, mai ageri la minte cu cari sa se ia la intrecere.

Cand ei, intre ai lor, sant fruntasi intre fruntasi, ce lipsa au de altii cu mai multa minte de cat ei?

Si atunci, intr'un singur glas fie care, pentru catunatul lui striga din raspuneri:

„Nu, la noi in Prigorutii de jos, vrem noi sa fim stapani! La noi in Fastacii luminate, cultivati si inaltati de noi si prin noi, nu va patrunde nici unul dintre Cucuenii

Si oameni buni tarasenia asta intreaga se cheama Regionalism.

Lupta ce unii, ca acci aratați mai sus, o dau cu in-versunare sa pastreze starea de lucruri ce i-a pus in situatiunile ce ocupa intre consatenii lor.

Casna cu care incearca sa impiedice contopirea si infratirea puterilor.

Straduinta de a se impotrivi oricarei lumini ce ar veni de dincolo de hotarul comunei lor. Munca ce o desfasura sa indeparteze tot ceia ce banuiesc ca i-ar turbura si i-ar pune in scadere in fata concetatenilor lor. Infrigurarea cu care se framanta sa pastreze starile de lucruri dobandite si sa impiedice propasirea generala a țarei din care face parte si comuna lor, sau plasa, judetul ori provincia lor, toate astea la un loc se numesc Regionalism.

De sigur in lupta de intrecere intre oameni, lupta in care in vremea noastra de democrație, cand munca, priceperea, talentul, intelepciunea si mintea luminata sunt armele triumfului, si locurile de conducatori ai neamurilor nu mai sunt mostenite, ci se cuceresc in virtutea acestor virtuți, in lupta asta, nu-si vor mai putea pastra vechile locuri si cei ce au crezut sau numai au pacalit multimea cu credinta lor, ca soarele a rasarit odata cu ei si pentru ei.

Astazi cand țara noastra se aseză tot mai temeinic in hotarele ei firesti; astazi cand Romania si-a descatusat cu baioneta Dorobantului ei, aproape intreg pamantul cotropit de dusmanii infranti, cu totii, toti Romanii trebuie sa aiba o singura inimă si un singur gand.

Satele toate, plasil, județele provinciile, sunt si trebuie sa fie sate, plasi, județe si provincii Romanești si noi toti: Romani! Zidurile chinezești cu meștesug inaltate pe vremuri de streini sau instreinați, intre satele noastre Romanești, intre județele, intre provinciile noastre, trebuie sa se naruie, fiindca Romania inpartita in regiuni este astazi Romania noastra, a tuturor, faurita din straduinta noastra comuna, din munca noastra, din sangele frațesc al tutulor regiunilor, din lacrimile și nădejdele și celui de la manta și celui de la șes și celui

Moldovan și celui Oltean și celui Bănățean și celui din Ardeal, Romania asta, avem dreptul și așa trebuie să fie, a noastră a tuturor, a tuturor Romanilor cu fiecare cot, cu fiecare particea a ei.

Regionalismul este o patima ce trebuie să prindem de veste ca a fost, și de mai se insufletește pe alocuri și astazi, e involburata de dusmanii streine, de nechibzuinta sau intunecarea judecătorei noastre, ori de frica, celor ce se tem de lumina.

Regionalismul in Romania tuturor Romanilor a trait, și de mai palpaie pe undeva in agonie, trebuie sa moara.

V. Chiru.

Cărțile

de Const Răuleț.

Sint, in viața de toate zilele, clipe cand omul — oricine ar fi el, — simte nevoia de a sta liniștit, ca un copil cuminte și de a asculta setos pașaniile altora.

Prin asta, bietul om, urmărește sau o mângâiere inteleaptă — că, adică, au mai puțini și alții, nu-e singurul izbit de soartă —; s'au o învățătură bună: să știe ce să facă în cutare impas, sau, la cutare răspantie, pe unde s'o apuce.

E, vasăzică, nu numai o trebuință ideală a sufletului, ci și nevoia de a eși din incurcături, sau de a învăța cum să le întâmpini pe viitor.

Bucuros ar deschide atunci ușa unui prieten cinstit și cu drag l-ar înbrățișa și l-ar ruga să-i grăiască despre toate câte el nu le știe.

Dar unde este oare creștinul de ispravă, care să-și pice în ograda tocmai când sufletul tău are mai multă nevoie de tăinuț?

Și unde este omul care, sosind chiar întâmplător la vatra ta, să se apuce — așa, cum ar veni la poruncă — să-ți însire câte aștepti tu dela dânsul? Unde este fratele care să-și se facă învățător și să nu-și vadă de cele nevoi?

Pe urmă, dintre noi câți au dorul să povestească așa cum vrem în cutare împrejurare, câți știu măcar să grăiască mai cuminte?

Atunci, ce-e de făcut?

Ar urma ca necăjitul să mucească în chilia lui, singur și prăpădit, ca bătut de Dumnezeu.

Ei, nu e așa, pentru că atunci prea ar fi grea viața!

Cu toții cunoaștem un prieten adevărat, pe care îl găsim ori când ni-i dor de dânsul; care are, în orice moment, zi și noaptea, pe vreme bună ca și pe furtuni, răbdarea și voia bună să-ți grăiască fără să se obosească nici odată, fără să se gândească la altceva; un prieten cu rost la vorbă cu graiul aștezat și înțelept, care nu se dă după noi ca să ne cânte în strună, care nu și schimbă nici când convingerile, cel mai de samă dintre toți prietenii: e cartea.

Cum oamenii luminați ai neamului îngrijesc ca numărul acestor neprețuți prieteni ai noștri să fie cât mai mare, datorită fiecăruia este să-i prețuiescă și să-i înțeleagă, strângând în jurul ei cât mai mulți și cât mai buni.

Foile sănătoase, cum e „Cultura Poporului” sint ca niște cărți desfăcute în mai multe bucăți, ce se pot strânge și lega la un loc la sfârșitul anului.

Dumnezeu a dat omului cartea cărților — Biblia — ca să-și aducă aminte de el și de învățăturile sale; iar omul, cefind, dă lui Dumnezeu sufletul său, care — fără cărți — ar rătăci printre cele rele.

Cu 12 Iulie.

Lipsa de lucru

Emil Vasiliu

In ultimul timp, din mai toate centrele industriale, nevine șirea că lucrătorii au început a suferi nedreptăți dela patroni, fie în ce privește salarizarea, fie chiar în respectarea contractelor. Astfel în multe părți, sute și mii de muncitori au fost îndepărtați dela lucru, iar cei păstrați sunt supuși unui tratament din ce în ce mai greu.

Această stare de lucruri a început de îndată după încercarea de grevă generală, care s'a făcut de muncitori în toamna trecută. Si pricina ei trebuie văzută tot în acea nenorocită încercare, ca și în toată acțiunea anarhică pe care muncitorimea, tălăta de duhul rău pe care dușmanii neamului l-au insuflat, au deslășurat-o în contra patronilor și a producției.

Căci, vă amintiți, desigur, dragi muncitori, cum întotdeauna acei care vă îndemnau ca să puneți tot mai grele condițiuni de muncă în mai puține ore și cât mai scump plătit, iar ca în timpul acestor ore să lucrați cât mai puțin și mai prost, vă spunem, doară, că interesul vostru nu este numai să luați bani mulți pe muncă puțină, ci mai ales ca să micșorați producția fabricilor. Ei bine, acum, iată că ceea ce ei au dorit s'a întâmplat: producția a scăzut, fabricile merg prost, patronii nu mai pot face față greutăților de tot felul pe care și ceilalți tovarășii dela căile ferate la fac transporturilor de mărfuri și au hotărât ca să reducă producția și deci și numărul lucrătorilor.

Unii din ei o fac aceasta cu dreptate, iar alții o fac din dorința de a nu-și risipi câștigurile, în orice caz însă, se vede cum împede că suferințele mari, care au început a se răpusti tot mai mult asupra noastră, își au izvorul în greșală ce ați făcut-o, noi în primul rând, că v'ați lăsat purtați de acei cari vă îndemnau la muncă necinstită și acțiune dușmănoasă a statului.

Ceea ce se întâmplă acum cu muncitorimea de pe valea Crișului a Someșului și Mureșului, este rezultatul acțiunii pe care așa numitul „Socialism”, incubat între noi, l-a adus pretutindeni unde agenții străini și înstrăinați au pătruns.

Fie ca macar de acum să înțelegeți a vă feri de acei cari vreau răul țarei.

Emil Vasiliu.

mai mari, altelē mai mici, care au dat naștere la diferitele planete și sateliți din sistemul solar, iar partea voluminoasă, din care cauză nu s'a putut răci lute, a rămas și astăzi aproape cum a fost atunci la început și constituie materia din care e alcătuit binofăcătorul vieții pe pământ, Soarele.

E târziu acum nepoate, culcă-te aici lângă mine și înăne în zori, când te vei deștepta, îți voi povesti toate câte a suferit Pământul de când era și el ca Soarele până să ajungă în starea de astăzi.

F. P. Voitești
profesor universitar.

PROVERBE

Frica totdeauna aduce primejdie.

Nu-i frumos ce-i frumos, ci-i frumos ce-i place omului.

Gâthă care cotcoducește mult, nu face ouă.

Cine cruță paraua nici de galben nu-i e milă.

E mila dela streini ca gardul de mărașint.

Nu strica orzul pe gaște când terba-i până la genunchi.

Cu gogoși nu se fac plăcinte.

Udă întâi grădina ta și de-ți mai rămâne apă, udă și pe-a vecinului.

Sacul din care tot iai și nu mai pui, se golește.

Gunoarul vechiu când s'aprinde anevoie se stinge.

Gura mincinosului spune drept, însă nu crede nimeni.

— Asta e, dle șef!
Și Ionescu întinde sabia Bărbulescu își îndreaptă ochelarii, trânteste o stampă pe sugătoare și mai întreabă odată:

— Asta e a dănitale?
— Asta dle șef.
— E timbrată?
— Timbrată în regulă.
— Ai pus și strada?
— Am pus, dle șef!
— Fuși cu ea de aici!

Și cu un gest teribil Dl Bărbulescu aruncă hârtia cât colo. Nae Ionescu rămâne stană de piatră!

... Unuia care a protestat în potriua acestui sistem Dl Bărbulescu, furios i-a strigat:

— Eu v'aș pune câte o pecetie în spate, să vă cunoască lumea că tocși scările autorităților cu tot felul de învățeli.

Soarta a voit ca Dl Bărbulescu să moară în țară străină. Cum credeți că a venit sicriul său în țară?

Pecetluit!
Const Răuleț.

CETICI
SI RASPANDICI
ZIARUL VOSTRU

CULTURA
POPORULUI
CE TRĂESTE PRIN
OOI SI PENRU OOI!

DIN ISTORIA NEAMULUI ROMANESC

Dreptul românesc

Am ajuns să putem vorbi acum despre unul din cele mai frumoase produse ale spiritului poporului nostru, despre dreptul românesc rezultat al obiceiului pământului.

De vechimea lui mărturisesc documentele cele mai vechi, atât latinești în Ungaria, Transilvania și Polonia, cât și slavone în Serbia. În cele latinești se zice *antiqua et laudabilis consuetudo* (obiceiul străvechi și vrednic de laudă), *antiqua lex* (legea străveche), *lex terrae* (legea țării), *iure valachie* (după dreptul românesc), iar districtele sau județele, în cari stăpâna această lege românească, se numiau *districtus olachales* (județe românești), și satele *possessiones olachales* (proprietăți valahe românești) sau *liberae villae olachales* (sate libere românești). În documentele vechi slavone se zice *zacoj vlašchi* sau *zacoj valascoi* (drept românesc).

Care este originea acestui drept? Când au cucerit Românii Peninsula Balcanică, apoi Dacia noastră, ei se aflau pe o treaptă de cultură cu mult mai înaltă decât a Traciilor și Dacilor, trunchiul în care s'a alțoit mlaștia romană, ca să dea apoi naștere poporului românesc. Legile romane o deosebeau deci foarte mult de ale Traciilor și Dacilor, popoare de același neam și de aceeași limbă. Știm apoi din istorie, ca Românii și dacă introduceau administrația lor și unele legi de ale lor, lasau popoarelor cucerite să se administreze și judece în satele lor după vechile lor obiceiuri, cum au făcut de altminteri și în Italia, când Roma a cucerit pe rând ținut după ținut din această țară. Așa că putem zice, că temelia dreptului românesc e însuși dreptul trac sau dac, care a trecut în cursul veacurilor prin tot felul de schimbări, cum au trecut și vor trece toate lucrurile omenești. Mai vartos în Transilvania și Ungaria a trecut dreptul românesc prin schimbări mari, căci cuceritorii unguri, cari l-au aliat la noi, cu toate că l-au respectat la început, dar încetul cu încetul au ciopârțit mereu din el. Lucrul acesta se vede bine din documentele latinești: la începutul stăpânirii ungurești noi aveam o autonomie aproape completă, cu judecătoria noastră națională, și din ce trece vremea, din ce în ce se răpesc mai multe din aceste drepturi, până când în secolul al 15-lea dar mai ales al 16-lea încetează afară de unele obiceiuri, cari s'au păstrat până în ziua de azi.

Proprietatea pământului era la început comună. Pe o moșie nemăpărțită locuiesc urmașii unui moș sau ai unor bătrâni. De aceea se zice *moșie*, iar cuvântul *bătrân* e făcut din vorba latină *veternanus*, care înseamnă soldatul roman gata cu serviciul militar și așezat pe o moșie dată lui de regulă în una din provinciile cucerite de Romani. Satul sau cătunul, care se forma cu timpul din urmașii celui dintâiu moș sau bătrân, care „a pus pământul”, cuprindea numai pe aceștia și străinii nici nu erau primiți la început în el, nici căsătoriile cu cei din satele vecine nu erau privilegiate cu ochi buni, lucru, care se mai vede și azi la noi.

Proprietatea moșiei era comună, îndeposebi pădurea și pășunea, numai locurile de casă, de vii, de arătură și fâneațele erau particulare. Lucrul acesta s'a păstrat în multe părți până în ziua de azi, în Transilvania la urmașii boerilor din Țara Făgărașului, în Muntenia la

moșneni, în Moldova și Bucovina la răzeși (ca de pildă în Vrancea, Câmpulungul moldovenesc). Se împarte deci între urmași numai moșia de lângă sat, pe când cealaltă rămâne comună. Dar chiar și frații cu familiile lor rămăneau la început de regulă tot la un loc, lucrând împreună pământul și formând *gintul* (gintea), în care se primiau și ginerii. Începând despărțirea acestui fel de familie mari, membrii lor, cari nu aveau urmași, dorind de-a lăsa averea unui frate, surori, nepot sau chiar soție, nu făceau aceasta cu testament, ci cu *înfiere*, declarând că recunosc pe viitorul moștenitor drept fiu sau fiică a lui. Vrednic de amintit e, că încă din cele mai vechi timpuri bășii și fetele aveau la noi drept egal la moștenire.

Cât de mult țineau Românii la legătura de familie, se vede și de acolo, că într-o spiță de neam se înșiră numai urmașii, cari au continuat de-a avea moșie în satul lor de baștină. Celce se căsătorie în alt sat, era șters din neam.

Nici un proprietar nu-și putea vinde la început pământul unui străin, ci numai rudeniilor lui și celor din sat, cari se trăgeau din același moș sau bătrân. Obiceiul acesta și-a păstrat puterea multe veacuri, așa că și mai târziu, când boerii începuseră să încalce pământurile țărănești, ca să poată ajunge unul din ei părțea la o moșie răzășeamcă trebuie să-l înduplece mai întâi pe răzeș să-l înfiieze. Multe sate de țărani liberi au ajuns apoi să-și piardă stăpânirea moșiei lor, când Domnitorii de ai țării aruncau biruri mai asupra unui sat, pe cari neputându-le plăti, vindeau moșia unui boer sau chiar Domnitorului, țărani ajungând astfel clăcași sau robi.

Daniile de moșii, pe cari le făcea Domnitorul la boeri, erau la început numai pe viață, de aceea vedem boeri cerând înfierea la fiecare schimbare de domnie. Moșile acestea nu puteau fi vândute la început și chiar mai târziu, când ele deveniseră proprietatea de veci a familiei în caz de vânzare actul trebuia întărit de Domnitor, care prinia o despăgubire, mai mult de formă, căci ea se compunea din o sumă mică de bani sau din un cal.

Birurile sau dările erau în vremurile mai vechi — și nou numai de acestea ne ocupăm aici — foarte ușoare. În Transilvania singura dare, ce dătorau Românii regelui Ungariei, era la început *quinquagesima*, adică a cincizecilea din oile, pe cari le avea. Aceasta e numită în documentele latinești *darea românească*. Cneazul lor îi plăteau Românii pentru slujba lui tot cu vita (oi, porci), afară de aceea îi făceau clacă câteva zile pe an. Mai târziu, dările acestea au crescut tot mai mult, s'au adăogat și dări în bani, elaca a devenit tot mai mare, ajungând în Transilvania și Ungaria până la câteva zile pe săptămână.

Administrația și justiția erau la început comune. Celce administra un sat sau un ținut mai mic, *cneazul* era și ceeace e azi primarul sau administratorul de plasă sau primpretorul și era și judecător. Fiecare district sau județ românesc din Transilvania își avea *tribunalul* lui compus din 12, 8 sau 6 jurași, numiți în documentele latinești *jurași*, *seniores olachales* (bătrâni români), iar

în Țara Făgărașului *jurași boerones*. Cneji și nobilii români puteau fi judecați numai de tribunalul acesta. Fiecare județ românesc mai avea și o adunare numită *universitas nobilium et keneziorum* (adunarea nobililor și cnejiilor), ai cărei membri erau *seniores* (bătrâni, nobili), cneji români și chiar și alți oameni trimiși de popor. Această adunare era un fel de tribunal mai înalt, unde se judecau cneji și nobilii români vinovați de fapte, prin cari și-ar fi putut pierde drepturile de nobil sau cneaz. De la această adunare se putea face apel la una și mai mare, numită *congregatio generalis districtuum valachicorum* (adunarea sau congregația generală a districtelor românești), care se compunea din reprezentanți mai multor districte. Astfel de adunări au fost ale celor opt districte românești din Banat, apoi a districtelor românești, cari țineau de castrolul dela Deva (județul Hunedoarei).

Și dreptul penal, după care se pedepsiau furiurile și crimele, era pe vremuri deosebit de cel de astăzi. Furturile se plăteau cu *gloabă*, din care o parte era a judecătorului. Pentru omor era moartea. Până târziu în secolul al 15-lea, la Românii un omor cerea alt omor. Despre aceasta s'au păstrat mai multe documente de pe *Pământul regesc*, adică din ținutul locuit și de Sași în Transilvania. Sașii acaparând tot mai mult din pământul românesc, Românii se apărau cum puteau. Într-o astfel de ceartă Sașii au omorât șase române. Din cauza aceasta, Românii au început să omoare și ei Sași și lupta aceasta de răz-bunare a ținut până la anul 1413, când s'au împăcat prin despăgubire. Astfel de documente despre lupte și împăcări între Sași și Românii avem și din 1363 și 1382.

În caz de omor, ucigașul putea scăpa de moarte, dacă se împăca cu rudeniile celui omorât. În Moldova ucigașul trebuia să dea de-așchă înaintea Domnitorului, că s'a răscumpărat dela moarte și numai atunci putea fi iertat. Mai târziu Domnitorul strică acest obicei, condamnând totuși la moarte pe vinovat. În Principatele române mai era și obiceiul; de un sat întreg, pe al cărui hotar s'a găsit un om ucis, trebuia să plătească răscumpărarea. Suma de răscumpărare era uneori așa de mare, încât sătenii nu o puteau plăti, așa că o da Domnitorul, care în schimb prefăcea satul în sat „domnesc”, adică îl iobăgia.

Un așezământ deosebit în dreptul românesc a fost acela al *jurătorilor*. Instanța aceasta era obișnuită la Românii din Dacia de jos, dar se găsesc urme de ea și în Transilvania.

Cea din urmă și mai înaltă instanță judecătorească în cele două Principate române, din cari s'au alcătuit România cea până la 1918, era *divanul Domnesc*, compus din Domnitor, mitropolit, episcopi și boerii, cari ocupau cele mai înalte dregătorii în țară. Adevărata se făcea, în procese, prin documente sau martori. Martor putea fi, ca și acum, orice persoană, chiar și copii. Aceștia adevăr se întrebau mai ales pentru hotărnicii sau delimitări de moșii sau de părți de moșii. Se aduceau și câteva copii, ca să vadă unde se pun semnele de hotar, apoi li se da o bătaie bună, ca să țină minte, când vor fi întrebați în cursul vieții lor despre hotărnicie. Uneori pe un astfel de copil adus ca martor îl făgăduiau unei mânăstiri pentru călugărire. Aceștia erau martorii obișnuiți. Erau însă altele de martori, numiți *jurători*. Aceștia nu aveau să spună, cum s'a întâmplat lucrul, ci să jure simplu, că lucrul e înocinaș așa,

cum s'a adus hotărnicia veche sau cum e cuprinsă în document. Jurătorii trebuiau să fie în număr anumit, 6, 12, 16, dar ajungea și până la 48. Ei trebuiau să fie de aceeași stare socială, de același sex și chiar de aceeași profesiune cu cel pentru care jurau, așa dară boeri la boer, femei la femei, preoți la preot. Jurământul jurătorilor se făcea în biserică, pe Sfânta Evanghelie și pe Sfânta Cruce. Jurătorii erau aduși de părți (de ceea aveau procesul), dar puteau fi numiți și de Domnitor după o listă alcătuită de partea adversă sau de un boer, care era funcționar înalt. Jurători se primiau numai oameni cinstiți, cunoscuți de amândouă părțile. Jurătorii depuneau jurământul, că lucrul e înocinaș așa, cum s'a fost constatat. Dacă era un proces pentru crimă, lucrul era hotărât definitiv. În procese civile, mai ales pentru moșii, celce a perdit putea „lua lege peste lege”, adică să aducă un număr îndoit de jurători, cari dacă jurau pentru el, câștiga procesul.

Documente despre procese judecate cu jurători se găsesc multe în România veche; din Transilvania e cunoscut procesul preotului Constantin din Brașov, acuzat că ar fi necinstit casa unui parochian (enoriaș) al lui. Magistratul din Brașov a vrut să-l judece după legile civile, dar mitropolitul a protestat și a cerut, ca preotul Constantin să jure împreună cu alți șase preoți, că nu e vinovat.

Cu timpul mărturia cu jurător se amestecă tot mai mult cu a martorilor. Încrederea în jurători scade și obiceiul românesc al jurătorilor încetează.

Dreptul românesc sau obiceiul pământului a dispărut aproape cu totul, dar poporul românesc a ținut cu atâta tărie la el, încât și în secolul al 19-lea, abia trecut, un străin zicea, că la Românii obiceiurile sunt mai tari decât legile.

Victor Lazăr.

Aprecierile unui confrate

Ziarul „Democratul” ce apare la Cernăuți publică în numărul său dela 3 Iulie următoarele:

„Cultura Poporului.”

Un grup de persoane din cele mai distinse din Cluj, au pus bazele societății „Cultura Poporului”, editând în același timp și o foaie cu acest nume. Începutul acesta serios ne bucură.

Ardeleii au o foaie folositoare și plină de hrană sufletească pentru popor. Atât personalitatea d-lui Dimitrie, rectorul universității, președintele Societății „Cultura Poporului”, cât și aceea a marelui român și general N. Petăla, directorul foaiei, sunt cea mai înaltă cheazăie de opera culturală și educativă adusă pentru luminarea celor de jos. Se cuvine ca această foaie să nu lipsiască din nici o casă a unui știitor de carte de la țară. Țărani, preoți, învățători bucovineni, cu toți ar trebui să citească „Cultura Poporului”.

În Bucovina nu s'au găsit încă inimii distinse, departe de luptele politice, care să editeze un ziar pentru popor.

Și ce mare nevoie avem de propagandă culturală și mai ales națională peste Prut. Patimile aici sunt mai mari și luptele fraticide mai puternice. De aceea, bucovinenilor, citiți cu toți „Cultura Poporului” din Cluj.”

Medișmii ziarului din Cernăuți pentru mâna de ajutor ce ne-o dă în îndeplinirea scopului nostru.

Să folosim pământul

Prim actul unirii dela Alba-Iulia, în anul 1918, pentru țărănimea noastră a dispărut marele pericol ca pământul lor, brazda strămoșească, să fie luat dela țărani prin fel de fel de invenții și dispozițiuni ale tiranilor guvernatori dela Budapesta și prin meschinăriile străinilor, cari sub fosta dominație cautau să acapareze nu numai proprietățile mici în posesiunea țărănilor, ci și moșile mai mari. Unită cu patria-mună, țărănimea Ardealului nu mai are de ce se teme, căci a început epoca dezvoltării libere a agriculturii. Țara noastră, azi statul agricol cel mai puternic dintre state învecinate — pentru viitor — are de împlinit chemarea mare de a deveni furnizator al celor țări cari sunsărace în pământ agricol productiv și trebuie să-și procure cerealele din alte țări. În Europa orientală, țara agricolă cea mai mare este patria noastră.

Dela noi, popoarele celorlalte așteaptă trimiterea de alimente, cereale, vite ș. a. pentruca în schimb să ne dea fabricate industriale, adică mașini, unelte tehnice, stofe, fabricate chimice locomotive, vagoane și încă multe alte lucruri pe cari în țara noastră noi nu le putem fabrica, până ce nu avem fabrici speciale destule pentru producerea acestor mărfuri. Avem și în țara noastră o industrie, însă ea nu este încă dezvoltată.

În patria noastră de astăzi *factorul economic național mai important este agricultura*. Agricultura sau cultivarea pământului este pentru noi toți sursa cea mai bogată dela care depinde bogăția statului și națiunii întregi. De aceea folosirea întregului pământ roditor nu este de interes pentru țărănimea noastră numai, ci e o chestiune de interes general, căci de starea agriculturii noastre depinde și puterea statului nostru. Având în patria noastră o agricultură intensivă, productivă, poporul întreg cât și statul se va îmbogăți, situația noastră financiară se va reface, prin ceea ce primim bani buni pentru cerealele exportate, adică vândute în țările streine, prestigiul patriei noastre va crește și cu timpul România-Mare va lua acel loc între celelalte state, care-i se cuvine ca stat unui popor muncitor. Conduc de aceste vederi pentru binele poporului Său, gloriosul nostru rege. M. S. Ferdinand suveranul românilor de pretutindeni, a decis să deie țărănilor pământ, ca să aibe unde să muncească.

De aceea, iubitul nostru Rege, a ordonat înaprietărirea țărănilor luând dela moșile mari

CRONICA ECONOMICA

pentru a-l da celor ce n'au sau mai puțin. Legea reformei agrare s'a votat acum în parlamentul țării și nu va trece mult până când fiecare țaran va avea pământul său. Frații țărani! Prin îndeplinirea și executarea reformei agrare trecem în epoca cea mai strălucită istoriei democratice, trecem în acele timpuri ferice în care țaranul este stăpânul pământului său și nu ca în trecut, robul și sluga marilor proprietari.

Stăpân liber pe pământul propriu, țărani, asta-i libertatea voastră, asta-i binele vostru, asta-i visul strămoșilor voștri, pentru care au luptat și au sângerat sub stăpânirea strălucită milenară. *Generație a țărânilor azi, idealul țărănesc s'a împlinit!* Voi aveți pământ și pământul vă are. Legați-vă sufletul de solul vostru, pământului dați iubirea voastră. Frații țărani! Strămoșii noștri au murit pentru pământul lor, pentru dobândirea lui, sângele lor a stropit brazdele și prin aceasta au sfârșit pământul, diamantul poporului întreg.

Azi pământul este al vostru, este proprietatea voastră. Voi, frații țărani nu mai trebuie să luptați pentru a vă câștiga o palmă de sol, pe care să creșteți hrana de toate zile. *De acum înainte însă vă așteaptă o datorie mare, sfântă pe care o aveți de împlinit față nu numai de neamul nostru întreg, de țară, și de rege ci față de popoarele din lumea întregă, față de civilizațiunea mondială: trebuie să cultivați fiecare pedec de pământ, trebuie să munciți sărguincioși și cu răvnă brazda strămoșească, trebuie să uniți toate puterile și cunoștințele voastre pentru a îmbunătăți pământul pentru a scoate cât de mult rod.*

De felul cum veți prelucra pământul, cât veți ara și sămăna, deinde existența voastră, averea voastră, în general, existența țărânilor.

Cu cât veți lucra mai mult, cu atât mai bogată va fi răsplata voastră. Pământul vostru este o comoară-rămâne numai că voi să scoateți bogățiile cari zac ascunse.

Frații țărani! Menirea voastră este muncirea pământului. Pământul vă este prietinel și dacă l'părăsiți, veți suferi numai voi.

Deacea, țărânilor a patriei noastre, leagă-te de sol, îmbrățișează-e cu toată dragostea muncește harnic pe el, fă tot posibilul pentru a-l face productiv cât de mult, ară fiecare palmă de sol, sămăna pe toate estinderile, aplică pământului întreaga a îngrijire. Vor fi mulți între voi cari poate nu să priceap în cultivarea pământului, întrebați pe cei mai precepuți, adresați-vă

acelora cari au cunoștințe speciale în agricultură, și va vor da bucuros ajutor.

Dacă aveți lipsuri de mașini unelte și săsemințe prin reprezentanții voștri cereți ajutorul statului și sfaturi din partea funcționarilor săi agricoli. Nu mai una să un faceți: să nu neglijați cultivarea pământului.

Statul nostru vă dă tot sprijinul. În timpul din urmă s'au înființat școli speciale de agricultură în cari copii voștri să pot pregăti pentru cariera lor de agricultor (țaran). Trimite-ți pruncii voștri să învețe științele agricole, să învețe cum trebuie tratat pământul ca să producă mai mult, cum trebuie făcute sămănturile, cum trebuie crescute vitele și încă altele multe.

Frații țărani! Nu uitați că de mersul bun în cultivarea pământului, de o recoltă bogată depinde binele vostru cât și al nostru al tuturor.

Nu uitați ca țara noastră este un stat agricol în care agricultura trebuie să fie perfectă.

Nu uitați că lumea întreagă așteaptă să-i dăm bucate (cereale).

Nu uitați că dacă putem vinde multe cereale se va urca banul nostru că leul românesc va ajunge iarăși la valoare.

Țărânilor a României-Marii! Fii la înălțime, și nu uita că Regele nostru t-a dat pământ ca să-l muncești pentru binele vostru al națiunii, că ești dator mulțumire țării și suveran mulțumire pe care o poți răsplăti prin ceea ce prin muncă reală și adevărată. În țărânilor vei contribui la gloria și prosperitatea neamului și patriei noastre.

Radu C. Colbași

Arătam într'un număr trecut unele din cauzele ce au făcut ca de și biruitori în războiu, cu țara mărită și cu bogății cum nu are o altă țară, valoarea banilor noștri să fie mică și să suferim și noi ca și cele mai mici și sărace țări.

Și statorniceam că cele mai înseminate cauze sânt două și anume:

Finanța streină ce depreciază valorile noastre spre a putea pune mai ușor mâna pe bogățiile țării și în al doilea rând, noi înșine ce dăm sprijinul nostru acestei uneltiri.

În adevăr, Bancherii streini ce de și cunosc marile averi ale pământului nostru, cari de și știu că paraua noastră este chezușită prin pământul țării, prin averea noastră publică ce întrece de mii de ori valoarea banilor țării puși pe piață, totuși în banii noștri scâzurii.

Și această operațiune este făcută cu scopul de a cumpăra averea noastră publică sau particulară pe preț cât de scăzut.

Bancherii aceștia străini, cunoscând bine și firea omenească, pun în cântarul lor și dorul de înbogățire minciunoasă a noastră, plăindu-ne de zece ori prețul de cost al averilor noastre.

Asfel, pentru o casă, de exemplu, ce ne-a costat să zicem 20.000 lei, prin diferiți străini în strânsă legatură cu finanța străină, ne oferă de patru ori pe atâta, 80.000 lei.

Mulți dintre noi, bucuroși de prețul dobândit înstrăinăm averea ce cade în mâinile streinilor, fără să băgăm de seamă că prețul ce ni s'a dat în realitate este mai mic de 20.000 lei, și iată de ce. Valoarea banilor noștri este ținută la vre-o 20 de parale. În bani streini, așa că leul nostru face a cincea parte dintr'un leu strein și cei 80.000 nu sânt de cât 15.500 lei streini. Adică cu cei 80.000 ce ne-a mârșit ca număr, noi nu am dobândit de cât 15.500 lei și nu putem cumpara lucruri de cât în valoarea adevărată a acestor 15.500 lei.

Dacă mai socotim că din pricină că leul nostru este ținut scăzut, iar toate mărfurile s'au ridicat de câte 10—20 ori de cât costau în trecut, vedem că de și socotim că am luat bani bunipe un lucru ce ne costă puțin, în realitate cu banii luați nu mai putem măcar să facem la loc o parte din ceea ce am vândut.

Fiindcă mulți dintre noi nu am înțeles jocul acelor cauta să pună mână cât de

ușor pe averea noastră, am căzut în ispită, vânzând averile stăpânite din moși strămoși.

Așa cele mai multe palate, din București, cele mai înseminate case și proprietăți din orașele mari, părți înseminate din orașele comerciale, cum ar fi porturile Galați, Brăila, Constanța au fost cumparate de streini veniți din toate colțurile pământului.

Pădurile, fabricile și multe întreprinderi mari, au căzut din această pricină în mâinile streinilor. Și streinii de și ne-au dat preț mare, în aparență, în realitate ne-au dat mai puțin de cât ne costă și spre a ne lua și înapoi banii ce ni-i dase, au început să ceară prețuri tot mai mari pentru produsele celor cumparate de ei. Dacă au cumparat păduri, au scumpit lemnul, dacă au cumparat fabrici au scumpit mărfurile fabricate, dacă au cumparat case, au scumpit chirile și noi nevoiți să luăm ceea ce ne trebuie a urmat să dăm înapoi banii ce ni se păreau așa de mulți când am vândut averile noastre.

În mintea fie căruia să patrundă adevărata lumină măcar acum și nimeni să nu mai înstreineze averile lor. Ori cât de mare ar fi prețul dat de strein să nu ne fure înțelepciunea demnului lăcomici și să înstreinam, casele noastre fabricile noastre, pământul nostru, viale și munții noștri.

Nu numai că ne facem nouă rău, dar facem un mare rău și țării, lăsând să se stabilească, să patrundă și să se statornicească în averea țării streinii, de cari atât amar de oni ne-am străduit să scăpăm, cu atât sânge vărsat și cu atâtea jertfe ce am făcut.

Românii nu mai trebuie cu nici un chip să vândă casele și averea lor, nimănui. Dar pot însă, să cumpere cu preț cât de mare, casele, prăvăliile, negustoriile, industriile și averile streinilor cuibariți la noi. Zicem că sântem și noi vi-novați și așa este.

Risipind banul ce ni sa părut că l'am dobândit ușor, cumpărând lucruri fără folos am dat prietejul ca pe piețele streine să fie mulți bani de ai noștri, bani ce întorcându-se în țară au cumparat o bună parte a averilor noastre.

Dacă ne vom gândi bine vom vedea, că mulți din noi au vândut o casă frumoasă cu prețul cu care am plătit noi la streini câți-va metri de mătase ce a înpodobit câteva femei.

Nu mai cumpărați nimic din lucrurile ce nu vă trebuie

pentru trăi. Nu mai cumpărați podoabe și găteți ce ajuta la stricarea sufletului și la ușurința minții.

Pastrați banii voștri ne risipiți. În curând când țările streine vor vedea că nu mai cumpărăm fleacurile fără folos, când producțiunea lor nu vor mai avea unde să o desfacă, toate lucrurile le vor iefteni și banul nostru va ajunge la mare preț.

Când fie care în parte, cu banii ce are nu va putea cumpăra case, locuri, prăvălii și fabrici și în special din mâinile streinilor de neam, banii ce au, să-i pună la Băncile Românești care li vor întrebuița în cumpărarea averilor din mâinile streinilor, ori întovărășindu-se în cooperative, în societăți Românești de tot felul, vor putea face cu toți la o laltă cu capitalul adunat, ceea ce fie care în parte nu ar putea să o facă și astfel, banul nostru nu ar mai fi scăzut, nu l'am mai risipi fără folos și am spori astfel bogăția noastră națională.

Dr. Talaleu Economu.

De vorba cu cititorii nostri

P. Curt. — Am luat cunoștința de propunerile ce ne faceți și vă mulțumim de interesul ce ne purtați.

Când numărul abonațiilor va fi destul de mare spre a se îngădui cheltuielile necesare publicării ilustrațiilor, o vom face cu plăcere, acest punct fiind de mult înscris în programul nostru.

În privința modificării formatului, vom deschide un plebiscit, întrucât foarte mulți dintre prietenii noștri cititori ne-au scris să păstrăm formatul de ziar.

Stătuți prietenii și cunoscutii D-v. să sporim astfel numărul abonațiilor spre a putea înfăptui cât mai grabnic propunerea D-v.

Popescu Gh. Ioan (Seminarist.) — Vă mulțumim pentru simțitele și călduroasele cuvinte cu care însoțiți cererea de abonament. Când asemenea vorbe frumoase pornesc din sufletele celor ce în viitor vor păstori poporul ne încredințază că munca noastră nu este fără folos și ne statornicește credința că ne aflăm pe drumul cel drept.

Banii noștri prieteni, trebuie să înprăstie părerile lor de bine despre foaia lor între toți cunoscuții lor spre a ajunge cândva să putem aduna în jurul nostru tot poporul Românesc știutor de carte.

Secretariatul.

CITITORII NOȘTRI, mai ales cei dela sate precum și meseriași și muncitori de orice fel, cari doresc a înființa orice fel de cooperative precum și îndrumări speciale, să se adreseze inspectoratului cooperativei din Transilvania și Banat, Str. Lunei 54, Cluj.

CARTEA ROMANEASCA
 INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE
 SUCURSA LA
COSINZEANA
 CLUJ
 STR. UNIVERSITATII 3

CRECUTA CU PREȚURI MODERATE TOT FELUL DE ÎSCRĂRI DE TIPOGRAFIE, HENAGORIE PRECUM, BROȘURI, ZIARE ZILNICE SI SPECTACOLE RE-DISTE, ETC. ETC. ETC.

IGIENA ȘI MEDICINA POPULARĂ

Băile

Prin cuvântul **baie** (*scaldă*) se înțelege șederea mai mult sau mai puțin prelungită a corpului, sau numai a unei părți a corpului, în un mediu care cele mai adeseori este lichid, de obicei apă, de multe ori gazos, cum sunt băile de abur sau de aer, și câte odată solid, băile de nămol (glod) și de nisip.

Băile sunt de două feluri: simple, când se întrebunțază numai apă, dulce sau sărată; — medicinale, când se fac cu diferite medicamente (doctorii). Eu voi vorbi aici numai despre băile simple.

Dacă să cufundă corpul întreg, baia să numește **completă** sau **întregă**; iar dacă să cufundă numai o parte din corp să chimeze **baie parțială**, cum este baia de mâni, de picioare, de șezut.

Băile de apă simplă pot fi calde sau reci. Băile întregi pot fi călduțe sau calde. În cele călduțe temperatura apei este de 29 până la 34 grade, centigrade, iar în cele calde de 35—40 grade. Baia caldă mărește asudarea pielii și produce o întărire (excitație) generală, urmată îndată de o moleșală, slăbiciune. Această baie este primejdioasă pentru oamenii săngeroși și nu trebuie făcută decât numai după sfatul doctorului.

Cea mai bună, cea mai igienică este **baia călduță** (temperată), care să potrivește oricărui om sănătos, pentru curățenie, și în unele cazuri de boală. Fiindcă temperatura ei de 29 până la 34 grade să apropie de cea a corpului, când intrăm în ea nu simțim nici o neplăcere decât o prea mică supărare la respirație (răsuflare) și o ușoară strângere a peptului, care dispăre după câteva clipe; fața este puțin colorată și jilavă, însă fără durere de cap; apoi începem să ne simțim bine și mulțumiți; mâinile și picioarele să desțepenesc, orice moleșală pier.

Această baie înlesnește slujba pielii curățind-o de murdărie și de grăsimi, de solzii sau străburile de epiderm cari sunt gata să cadă, de praful care o îmbăsește, etc. Cu un cuvânt această baie face bine, nu slăbește pe om, și prin urmare ca **baie de curățenie** este bine să să facă odată pe săptămână. Pentru strămoșii noștri, **Romanii**, baia fiind în același timp și o plăcere ei o făceau în fiecare zi; și, lucru ciudat, cu cât ei o făceau mai des, cu atât noi **Românii**, strănepoții lor, o facem mai rar, nu numai cei dela sate cari de obicei fac numai două băi în viața lor, la naștere și la moarte, dar chiar și cei dela orașe, fie din neîngrijire (negligență), fie din lipsă de stabilitate de băi confortabile și eficiente. Și aceasta este un mare păcat, căci mult bine fac aceste băi corpului și sănătății omului. Ferieții sunt cei cari au baia în casa lor, cari pot face baie când vreau și cât de des, fără ca să fie supuși la neplăcerile vremii rele și la răceala în timpurile friguroase.

O baie trebuie să fie o jumătate de cias, până la un cias; dacă trece peste acest timp ea produce slăbiciune. Intrucât privește întrebarea; când este mai bine să facem baia în timpul zilei? Cetitori trebuie să știe că nu trebuie să facă baia cu stomacul încărcat, sătul, prin urmare niciodată după mâncare, decât numai după ce a trecut 3 până la 5 ciasuri; după baie însă putem mânca îndată. Prin urmare

timpul cel mai bun de baie este dimineața până la dejun sau prânz, și după amiază înainte de cină.

Băile reci sunt acele cari au o temperatură dela 28 grade în jos până la 20, iar cele de 10—19 grade să pot numi **foarte reci**. Aceste băi foarte reci sunt primejdioase, căci ori cât de scurte ar fi, pot produce îngrămădiri de sânge la plămâni (**congestiuni pulmonare**), sau îngrămădiri de sânge la creeri, cu plesnirea vrunei vine și revărsarea sângelui asupra creierilor (**apoplexii cerebrale**). Prin urmare, când zicem o **baie rece** trebuie să înțelegem de obicei pe aceea care să nu fie mai rece de 18 până la 20 grade. Această baie este sănătoasă când este făcută în bune condițiuni. Baia făcută în apă curgătoare de râu, este mai întăritoare decât cea făcută în apa stătătoare.

În minutul când intrăm în baia rece simțim de obicei un fior general, care ne sbârleşte pielea, un fel de strângere de stomac, oarecare supărare în respirație (la răsuflare), dar toate acestea pier, repede, mai ales decă ne cufundăm cu înțeleasă în apă și cu tot corpul deodată, fără să stăm locului, ci mișcându-ne mereu în toate părțile, dând din mâni și din picioare, iar dacă știm, să începem o înnoță îndată ce ne-am aruncat în apă.

Durata unei băi reci este de 5 până la 20 minute, niciodată mai mult. Ca și la băile calde, nici aci nu este bine să intrăm în apă cu stomacul încărcat (sătut), ci întotdeauna înainte de mâncare. Nu este bine să facem băi reci în ciasurile cele mai calde ale zilei, nici în cele mai reci, adică nici la amiază, nici prea de dimineață.

Cele mai potrivite ciasuri pentru aceste băi sunt: 10—12 și 5—7 sara. După baie ne vom îmbrăca repede și vom face o plimbare cu pași mai iuși pentru ca să se producă o reacție în corpul nostru. Astfel făcute băile reci sunt întăritoare (tonice), folositoare vara când sunt călduri mari; ele micșorează asudarea și măresc pofta de mâncare. Ele nu sunt bune la cei prea slabi și iritabili (supărațioși), cari tremură în apă și la cari nu să poate face reacțiunea; la cei nervoși; la cei săngeroși, cari sunt amenințați de apoplexie cerebrală; la cei cu boale de inimă și cu anevrism. De asemenea băile reci nu sunt bune la copiii mici până la etatea de 5—6 ani, nici la bătrâni. O credință lăfățită este că nu e bine să intri în baia rece fiind asudat și că trebuie să aștepti până ce trece nădușala; credință greșită, căci s'a dovedit că nu este bine să aștepti ca să să uște corpul, dar, când ai ajuns la baie, este bine să te odihnești puțin ca să-ți treacă osteneala drumului și să ai respirația normală.

Băile reci făcute în puțină (în cadă), în boalele cu fierbințeală mare, cum este febra tifoidă (lingoare), după metoda doctorului Brand, au o temperatură care variază dela 30 până la 18 grade; la adulți să fac de 20 grade și durează 15 minute, repetându-se din 3 în 3 ore, până când temperatura corpului scade la 39 grade. La copiii prima baie va fi de 28 grade, celelalte de 24, fiind fiecare numai câte 5 minute. Înainte de a intra în baie se va da bolnavului o beutură rece. După ce va eși din baie, bolnavul se va înveli în haine de lână, iar la picioare i-se va pune o sticlă cu

apă caldă. Băile reci la boalele cu fierbințeală sunt bune, căci scad căldura și liniștesc sistemul nervos; regulează circulația și respirația, înmulțesc udul (urina) prin care se dau afară din corp otrăvurile (toxinele). Băile reci sunt de folos în febra tifoidă (lingoare) în bronca preumoniă la copii, meningită și altele; nu sunt bune în boalele de rimichi, în boalele de inimă și în boala de zahăr (diabet).

Băile parțiale am zis că sunt de mâni, de picioare și de șezut. Cele mai întrebunțate sunt cele de picioare și de șezut. Băile de picioare de apă curată și călduță trebuie să se facă mai des, pentru curățenie, mai ales de cătră acei cari fac rar băi întregi; dacă nu în toate zilele, ele trebuie să se facă cel puțin de 2 ori pe săptămână, întotdeauna sara la culcare, după 2—3 ciasuri dela mâncare. Băile calde de picioare trag sângele în jos și sunt bune în durerile de cap, cu greutate și văiuțuri în urechi, în durerile de gât. Apa trebuie să fie caldă cât o poate răbda omul și baia să fie cam 10—15 minute. Efectul băii este și mai mare când punem în apă sare sau făină de muștor. Băile de șezut se fac în puțină (cadă) specială, în formă de scaun (fotoliu) cu spate și mâner, în care trunchiul se înfundă în apă până la buric, iar picioarele rămân afară. Aceste băi se fac pentru curățenie, pentru mâncărimi de șezut, pentru trănji, pentru aprinderile de beșică (cu dureri și eșiri dese cu udul); ele se pot face cu apă simplă, curată, sau punând în apă scrobeală sau țărățe, ori alte lucruri porunțite de medic.

Dr. Vasile Blanu

Medic colonel în rezervă

Sifilisul și căsătorie

de Dr. APOSTOL și M. SĂCEANU

Acum câteva zile citeam într'un ziar românesc următoarea notiță:

„Ravagiile boalelor venerice au fost aduse în discuția camerei Lorzilor. Dintre oratorii, cari au luat parte la discuție, a fost și Arhiepiscopul Londrei, care a propus **certificatul medical pentru candidații la căsătorie**”.

Din această notiță se desprind trei lucruri:

1. Că și în Anglia, ca și la noi, în urma războiului, boalele venerice s'au răspândit înfricoșător. Lucrul acesta e admis de toți medicii în unanimitate, pe baza statisticilor făcute în timpul războiului și prin care s'a putut documenta numărul enorm de sifilitici. Un cunosător al sifilisului a evaluat în Franța numărul sifiliticilor în timp de 3 ani de război la **două sute de mii!**

2. Că această boală, care a preocupat din cele mai vechi timpuri lumea medicală, acolo în Anglia, preocupă până și **fețele înalte bisericești**.

3. Că importanța chestiune a căsătoriilor, care e chestiune vitală acum, căei trebuie redată națiunii elementele pierdute, (dar nu altfel decât bine dotate ca fizic și intelect), trebuie bine studiată, în special la noi.

Ne reamintim, că anul trecut în preajma sărbătorilor Crăciunului am consultat pe un tânăr învățător cu ulcer (șancru) sifilitic. Odată cu diploma de absolvent al școlii normale, căpătase din cauza imprudenței și titlul de **sifilitic**.

Când i-am declarat ce boală are, disperat și palid nu a putut mormăi decât:

— „Ce mă fac acum d'or Doctori? Ce nenorocire, Dzeule La Crăciun, trebuie să fac nuntă! —

Înzădar l-am dăscălit noi, să renunțe la acest plan; imposibil! — „Nu se poate! Mireasa... și-a făcut rochia... Socrii au făcut invitații... conținuă el pe nerăsuflăte, nașul... e un om politic și și nu se cade să-l amân. Nu se poate... nu se poate! Acum o lună, ne întâlnim cu un tărâr, îndurerat. Ne căută. Ne-a adus vestea că s'a însurat, că nevastă-sa a avut un avort și că el nu se simte bine.

În special în zilele noastre medicii sunt zilnic întrebați de tineri, sifilitici proaspeți sau vechi, tratați sau netratați, dacă se pot căsători.

Cum chestiunea sifilisului și a căsătoriei, o repetăm, este tot de-auna de actualitate, ne vom ocupa acum de ea, aici pe înțelesul tuturor, pentru care e scrisă această **nesesară revistă**.

Se știe — de mult și sigur că **otrava sifilitică omoară în timpul sarcinei, copilul chiar în pântecul mamei, provocând avortul** (în luca 2 sau 3) sau **nașterea înainte de vreme** (prematură, înainte de luna 9).

Fătul la sifilisul dela mamă. Vă închipuiți așadar, care e rezultatul unei căsătorii între un sifilitic și o fată sănătoasă. Pentru ca să vă dați seama de rezultatul nenorocit al unei astfel de căsătorii, ne dați voie să vă reproducem cifre glăsuțoare pentru cine vrea să înțeleagă, culese din cărțile medicilor mari (A. Fournier și Thibierge).

Din 36 de femei însărcinate și îngrijite într'un spital mare din Paris, 3 au avortat, 24 au născut copii morți, 9 au născut copii vii dar sifilitici.

Din 239 sarcini în căsătoriile sifiliticilor s'au înregistrat **276 copii morți (73,79%)**

Niciun medic de fapt nu interzice căsătoria unui sifilitic. Trebuie să pue însă condiții, cari în folosul viitoarei familii, a societății și națiunii, trebuie neapărat exact urmate.

Aceste condiții sunt.

1. Un bolnav cu ulcer sifilitic nu se va căsători decât după 36 de luni încheiate de tratament prescriș și efectuat sub supravegherea medicului.

2. Un bolnav cu plăci în gât, gură, etc. adică cu accidente secundare, va face la fel.

3. Niciun bolnav nu are dreptul să se căsătorească înainte de a trece 18 luni dela dispariția ultimului accident.

4. Nici un bolnav cu gome (accidente terțiare) nu se va căsători înainte de 12 luni dela vindecarea lor.

5. Nici un bolnav cu sifilis nervos netratat nu se va căsători.

6. Deasemeni e bine ca ereditiv sifiliticii să nu se căsătorească (adică sifiliticii născuți cu otrava sifilisului).

Cu cât va trece mai mult timp dela apariția șancrului sifilitic și până la căsătorie cu atât e mai bine.

Sifiliticul va avea grija capitală, ca înainte de căsătorie să facă tratament energic cu mercur și neosalvarsan, după indicațiile medicului. O femeie sifilitică nu va avea copii sănătoși decât dacă se va trata înainte și în timpul sarcinei, energic și continuu.

Cluj, 1921 April.

Incunoștințare.

Domnii Autori și editori sunt răgași să ne trimită lucrările Dlor spre a fi nnumțate în gazeta noastră.

Asupra lucrărilor anunțate vom reveni cu dari de seamă.

Săptămâna externă

Doua fapte de seamă s'au petrecut în săptămâna trecută: ratificarea tratatului comercial dintre România și Cehoslovacia și începerea în dieta polona a discuției tratatului de alianță româno-polono. Însemnătatea tratatului comercial cu Cehoslovacia nu scapă nimănui, cu atâta mai mult cu cât a fost urmata și de alianță militară. În adevăr, pentru a fi ferit de un atac neașteptat din partea ungarilor s'a ajuns la o înțelegere trainică între autoritățile superioare militare ale României și Cehoslovaciei. Dl General Christescu, șeful statului major al armatei române a fost primit la Praga, cu o bucurie nestăpănită de cehoslovaci, cari au manifestat călduros pentru România. Cu vecinii noștri de la miază noapte vom face schimb de mărfuri. Ei ne vor trimite pe prețuri mai eficiente mașini, încălțăminte și stufe de care noi avem atâta trebuință, iar noi le vom trimite lemne și cereale. Faptul că leul nostru plătește tot atâta cât și coroana cehoslovacă va face ca schimbul acesta să fie folositor la amândouă țările.

Alucând din Cehoslovacia mărfurile pe care până acum le aduceam cu mari jertfe bănești din Franța, Anglia și Germania se va ridica cursul leului în străinătate.

În urma lămurii rilor date de ministrul nostru de externe dl Take Ionescu tratatul comercial româno-cehoslovac precum și convenția militară au fost votate de Camera.

În timp ce Camera noastră voia acest tratat, Dieta poloneză discută tratatul de alianță încheiat acum o lună la București între România și Polonia.

Ministerul de externe după ce arată că „Polonia mai mult ca ori care altă țară dorește pacea” lămuște interesele economice și politice care leagă amândouă țările. Convenția încheiată obligă amândouă țările să-și dea una alteia ajutor atunci când una din ele ar fi atacată mișcește de bolșevici. Amândouă țările vor duce aceeași politică față de bolșevici și se obligă a nu încheia alianță cu un al treslea stat fără știința uneia din ele.

Tratatul a fost încheiat pe cinci ani. Dat fiind scopurile aseamne ale bolșevicilor prietenia româno-polonă înseamnă asigurarea păcii la granița rusească și începerea unei ere de muncă rodnică pentru întărirea amândorur țărilor încercate de războiu. Toate partidele au votat tratatul, afară de socialişti.

Rea credință bulgărească

Știm cu toții că în anul 1916 anul sfânt al războiului de dezrobire a fraților din Ardeal, Bucovina și Basarabia — bulgarii, cu toate că au făcut legământ să steie liniștiți, ne-au lovit pe la spate, atunci când vitejii noștri soldați treceau munții în Transilvania.

După doi ani aceiași bulgari cuprinși de frică s'au predat armatelor aliate, făgăduind că pe viitor vor trăi în bună înțelegere cu toți vecinii.

Ținutu s'au de cuvânt măcar de astă dată? Invățat-au măcar de pe urma înfrângerii că faptele rele totdeauna sunt pedepsite de Dumnezeu? Nu, bulgarii nici u'au învățat nimic, nici nu s'au cumințit.

Și iată de ce. Prin tratatul de pace armata lor de pradă trebuia să fie micșorată așa fel încât să nu mai poată primejdui liniștea vecinilor. Pentru asta s'a hotărât să nu rămăie decât a patra parte din ce era înainte și să predea

LOTERIA

mei comisiuni aliate tot prisosul de arme și munizioni. În loc de a se ține de cuvânt au înșințat așa de multe regimente de jandarmi cari cuprind mai mulți ostași decât armată. Nu s'au mulțumit cu atât și au format bande de comitajii alcătuite din foști soldați și comandate de ofițeri care au îndatorirea să navălească peste frontiere în Dobrogea noastră, în Macedonia sârbească și în Tracia bulgărească pentru a prada și omorî locuitorii pășnici, că doar această năcăjiți și-or lua lumea în cap și-or lasa satele pustii și câmpurile nelucrate.

Din muniții și arme n'au predat decât o mică parte, pe celelalte le țin ascunse ca să le scoată la vreme de războiu.

Dobrogea noastră de miazăzi e dinic cercată de asemenea bande și dacă vitejii noștri ostași n'ar sta la pândă zi și noapte, locuitorii din partea locului ar trebui să împungă fuga Bulgarii aceștia prădănci cum dau cu ochii de un soldat român fug de mânăncă pământul. Asta le-a fost totdeauna vitejia lor.

Noi românii am ertat pe mulți dușmani fiindcă suntem și buni creștini. De aceea le spunem rășnicat: Vreți să vă liniștiți, vă suntem prietenii; de nu păziți-vă că orice răbdare are marginii.

Și atunci nu mai vom fi cel păgubiți.

Moș Dumitru.

Bibliografie

Au apărut următoarele cărți nouă.

„Zări Abastre” un volum de versuri de Clucerul Dinu format mare, Tipografia Eminescu București, de vânzare la toate librăriile, preț 14 lei.

„Sergiu” Locul visarilor, Română de Clucerul Dinu, format octav tipografia Eminescu, de vânzare la toate librăriile din țară lei 20.

„Femei Ciudate” Piesa într'un act de cunoscutul scriitor C. Rilej distinsul nostru colaborator și A. T. Stănescu jucată cu mare succes de Teatrul Național din București și de sigur va fi reprezentată și la teatrul Național din Cluj în stagiunea viitoare.

„Rolul Social al Ofițerului modern” studiu de Lt. Colonel C. Manolache Comisarul Regal al Corpului 4 Armata.

Ziare și broșuri ce vi se trimit la redacție:

„Revista Sănătății” Revista Societății Studenților în Medicină din Cluj. Anul I Nr. 4. Abonament 50 lei anual. Admirabila publicație de știință din care ne vom face plăcere să reproducem articolele ce cuprind staturi și îndemnuri pentru păstrarea sănătății poporului.

„Prizăvara” Ziar independent din Sanmestul Mare, de sub direcția Dnui Teodor Burcescu, Abonament anual 44 lei preț exemplarului 1 lei.

„Transilvania” Marea revistă Asociației pentru literatură și Cultura Poporului Român. — Sibiu, de sub președinția Dnui A. Bărnuțiu membru al Academiei Române. Redactor șef I. Georgeacu. Preț 20 lei volumul.

„Rampa” Singurul ziar de teatru — București, de sub direcția cunoscutului și distinsului scriitor Faust Moor.

Dumnezeu și vitejia fără seamă a ostașului nostru ne-a hărăzit România întregită aproape până la granițele, unde răsună graiul dulce românesc.

Cadrele le avem mari și încă-pătoare.

Ce ne mai trebuie?

Icoana, vrednică de muncă, cultura și bogăția noastră, pentru a fi așezată cu cinste în aceste cadre.

Dacă aruncăm însă ochii în jurul nostru, abia vedem lucruri, cari să amintească lumii de credința, vitejia și cultura românească.

În întreaga Dacie superioară abia sunt monumente publice românești.

Dându-și seamă de aceste neajunsuri, „Asociațiunea”, cea mai veche însoțire culturală la Români de pretutindeni, și-a propus să înfăptuiască o parte însemnată din problemele culturii românești.

Iată vre-o câteva din aceste probleme:

I. Ridicarea de monumente artistice în amintirea eroilor și faptelor mari din trecutul românesc, cari să amintească de vrednicia înaintașilor și de datorită sfinte ale urmașilor.

Așa ar fi o capelă pe câmpia Turzii, în locul unde a perit de mâna călăilor streini Mihaiu Viteazul, cel dintâiu înfrățitor al României mari.

O statuie lui Mihaiu Viteazul în Alba-Iulia, unde a intrat triumfător ca cel dintâiu domn al tuturor Românilor.

O statuie lui Avram Iancu în Cluj, unde s'a oșelit sufletul său de mare Român în anii când a învățat acolo.

O copie a columnii lui Traian din Roma, monumentul glorios al originii noastre, înaintea palatului Asociațiunii din Sibiu.

Un monument comemorativ lui, Horia, Cloșca și Crișan în Alba-Iulia, unde au fost franți pe roată de dușmanii neamului nostru.

Alte monumente comemorative s'ar înălța la Selmătar, unde marele voivod Mihaiu Viteazul a luvins pe dușmanul său, principele Andreu Batori; la Mesteacăn, de unde a pornit mișcarea de eliberare a lui Horia; la Fântânele și Abrud, unde Moșii lui Avram Iancu au bătut pe vrăjmașii cari ne încălcău hotărul.

Câmpul libertății dela Blaj, acest leagăn strălucit al deșteptării noastre naționale, ar trebui prefăcut într'o grădiniță minunată, vrednică de faptele și oamenii mari, al căror nume se leagă de acest loc istoric.

Probleme însemnate ar mai fi: aranjarea unui muzeu istoric al anilor 1848—1849 în casa lui Avram Iancu din Vidra, care să fie oglinda adevărată a acestor ani de greu sbucium, apoi îngrijirea amfiteatrului și anticărușilor dela Grădiște, vechea capitală a Daciei, Sarmisegetuza (Ulpia Traiană).

II. A doua serie de probleme importante este a caselor naționale, cu biblioteci și muzee regionale, în toate centrele mari de seamă.

Aceste case și așezăminte naționale sunt absolut necesare nu numai pentru a imprimă un caracter mai românesc orașelor noastre, atât de streine și înstrăinate, ci și din considerații de natură practică.

În multe din orașele și orașelele noastre nu găsești o sală potrivită pentru intrarea și spectacolele naționale mai grandioase.

În atâtea apoi lipsește aproape cu desăvârșire cartea dătătoare de lumină românească.

Și mai mult apoi ne lipsesc obiectele de artă națională, cu no-

bila menire de a formă și desvoltă gustul artistic al publicului nostru.

Iată pentru-ce „Asociațiunea” ar dori să edifice un șir întreg de case naționale, potrivit cu împrejurările locale, în următoarele centre;

Cluj, Oradea mare, Timișoara, Sighetul Maramurășului, Târgul Murașului, Arad, Deva, Sighișoara, Satu-mare, Năsăud, Brașov, Bistrița, Reghin, Aiud, Dicioșanmărtin, Făgăraș, Caransebeș, Muraș-Luduș, Borșeș, Brad, Lăpuș, Baia mare, Șimleul-Silvaniei, Tulgheș, Alba-Iulia, Blaj, Bran și Jibău.

Pentru orientare comunicăm, că aceste case naționale, cu biblioteci și muzee regionale, ar fi cu etaj și ar cuprinde în parter câte o sală de solemnități, de lectură, una sau mai multe încăperi pentru colecțiile bibliotecii, precum și pentru trebuințele diferitelor societăți culturale, economice, muzicale, sportive ș. a. Etajul ar fi rezervat trebuințelor muzeului despărțământului Asociației, care ar avea să fie oglinda fidelă a regiunii, în mijlocul căreia se află, sub toate raporturile: istoric, arheologic, geologic, etnografic, artistic, economic, de științe naturale etc.

III. A treia serie de probleme este aceea a bibliotecilor populare.

Precum în trecut ne-a unit cartea românească, așa trebuie să ne unească și în viitor. Cartea e una din cele mai mari puteri ale lumii. Ea nu poate să lipsească din nici o comună românească.

„Asociațiunea” a tipărit și până acum, deocândă căte un număr pe lună din biblioteca sa populară. Mai târziu pot să apară acești numeri și mai des.

Astfel ne gândim la publicarea, în formă de broșuri, a scrierilor populare de următorii autori români: Alecu Rusu, Dr. Paul Vasile, Costache Negruzzi (navele istorice), Vasile Alecsandri (poezii, proză și teatru), Mihail Kogălniceanu (cuvântări, scrisori). Cu timpul dacă se desvoltă mai bine gustul de citit la poporul nostru, vom da și splendidele discursuri ale lui S. Bărnuțiu, T. Cipariu, A. Bunea ș. a. precum și pagini din cronicari, autori bisericești mai vechi (Antim Iviremul, Vartolomeu Măzărănuș s. a.), Al. Odobescu (Motii și Curcanii, Basmul Basocănuțului din Pseudokynetikos, Vulpea bearcă, Poveștile mitologice ș. a.), M. Eminescu (Poezii în metru popular: Doina, Ce te legeni codrule. La mijloc de codru des, Sonoroase păsărele, Mai am un singur dor și aitele trecute deja în conștiința obștei), G. Coșbuc (Balade și Idile, Războiul pentru nșătarare, Din Țara Basarabilor ș. a.), P. Ispirescu (Legende sau basmele Românilor), I. T. Mera (Povești), I. Slavici (Povești și Navele), I. Pop-Viteazul (Povești ardelenesti), A. Vihața (Din trecutul nostru, România pitorească, Navele, Povești), St. O. Iosif (Poezii), Mihail Străjan (Parabole).

Afară de acestea vom publica în „Biblioteca populară a Asociațiunii” staturi economice, igienice, juridice, industriale și comerciale, — originale sau prelucrate după autori străini, de autorii cei mai deosebiți populari ce-i avem (I. Agărbiceanu, St. Cacoveanu, A. Cosciac, Dr. E. Dătanu, Dr. A. Dobrescu, A. Lupescu-Melia, Petrea Dascălul, I. U. Soricu etc.).

Mai notăm că din broșurile apărute până acum în „Biblioteca populară a Asociațiunii” avem câteva mii de suri pentru 3000 de biblioteci populare.

Rugăm deci și la acest loc toate comunele românești, constituite în agenturi ale „Asociațiunii”, cari până acum nu au biblioteci românești, să se adreseze prin directori de despărțăminte biroului central pentru a li se trimit astfel de biblioteci.

În felul acesta nu credem să mai rămână comună neînstrătată cu cartea românească de lipsă.

Bibliotecile „Asociațiunii” se administrează după un regulament special.

IV. Pentru realizarea deplină a acestor probleme nu sunt de ajuns mijloacele momentane. Trebuie create și mereu înmulțite fonduri cu menirea de a păstra și întregi toate aceste lucrări și în viitor.

Dându-și seama de aceste trebuințe, adunarea generală a „Asociațiunii”, ținută în 17 și 18 Octombrie 1920 la Oradea-mare, a admis mai multe fonduri cu menirea de a servi diferitele noastre scopuri culturale.

Iată cari sunt aceste fonduri:

1. Fondul G. Goșbuș pentru trebuințele bibliotecii centrale
 2. Fondul S. Bărnuțiu pentru trebuințele bibliotecilor regionale
 3. Fondul V. Stroescu pentru trebuințele bibliotecilor sătești
 4. Fondul N. Grigorescu pentru trebuințele secției artelor frumoase a muzeului central
 5. Fondul A. Odobescu pentru trebuințele secției arheologice și numismatice a muzeului central
 6. Fondul N. Bălcescu pentru trebuințele secției etnografice a muzeului central
 7. Fondul A. Șaguna pentru trebuințele secției bisericești și școlare a muzeului central
 8. Fondul A. Iancu pentru trebuințele secției armatei a muzeului central
 9. Fondul A. Buda pentru trebuințele secției științelor naturale a muzeului central
 10. Fondul T. Cipariu pentru trebuințele muzeelor regionale
 11. Fondul C. Brancoveanu pentru trebuințele casei naționale centrale
 12. Fondul G. Lazăr pentru trebuințele caselor naționale regionale
 13. Fondul M. Kogălniceanu pentru trebuințele caselor naționale sătești
 14. Fondul Inochentie Micu Cluj pentru trebuințele prelegirilor populare
 15. Fondul Titu Maiorescu pentru trebuințele conferințelor pe seama intelectualilor
 16. Fondul I. Creangă pentru premii acordate lucrărilor populare
 17. Fondul A. Vlaicu pentru premii acordate lucrărilor tehnice
 18. Fondul A. Mureșianu pentru premii acordate lucrărilor literare
 19. Fondul G. Barișiu pentru premii acordate lucrărilor istorice
 20. Fondul N. Desușianu pentru premii acordate lucrărilor arheologice
 21. Fondul Dr. C. I. Istrail pentru aranjări de expoziții
 22. Fondul A. I. Cuza pentru instruirea analfabeților
 23. Fondul M. Eminescu pentru tipărirea de lucrări literare
 24. Fondul V. Alecsandri pentru tipărirea de lucrări populare
 25. Fondul foștilor bursieri pentru burse
 26. Fondul N. Iorga pentru propaganda culturală românească în țară și străinătate.
- Asociațiunea administrează și alte fonduri și primește în administrare orice fond cu menire culturală națională, rugând și de astă dată pe toți oamenii de bine să contribuie cu obolul lor pentru înălțarea oricărui din aceste fonduri.
- V. A cincia serie de probleme ar fi, în sfârșit, întregirea caselor

naționale centrale, existente astăzi pe teritoriul din Sibiu, Strada Șaguna Nr. 6 și 8.

Cele trei corpuri de clădiri s'ar întregi fiecare în direcția ce i-o admite terenul. S'ar forma astfel trei corpuri de zidiri uniforme cu o lungime de 62 m. și lățime de 16 m., legate la margini prin 4 coridoare și formând toate împreună un complex de 170 de încăperi.

Și anume: în zidirea din spre parc, dela intrare la stânga, în 18 camere s'ar aranja colecțiile arhivei, bibliotecii, manuscriselor etc. „Asociațiunii”, cu o sală mare, aranjată modern, pentru cefitori, precum și cu cabinete pentru savanții cari fac cercetări speciale. Ar mai fi încă, firește, dependințele necesare.

În etajul I. și II. din spre parc al acestui corp de zidire cu 52 de încăperi s'ar aranja sistematic, după secții, colecțiile mereu crescând ale muzeului central al Asociației.

În parter partea din spre Strada Șaguna, dela intrarea principală la dreapta, ar fi birourile Asociației (10 încăperi). La stânga, alie 8 încăperi pentru trebuințele diferitelor societăți culturale din loc (Reuniunea de muzică, de agricultură, de sport, de femei etc.)

Tot în parter în corpul de zidire dela mijloc, ar fi așezate tipografia, cromografia și alte ateliere necesare Asociației.

Etajul I. și II. partea din spre Strada Șaguna ar fi pentru locuințele funcționarilor Asociației, iar partea din spre curte ar fi rezervată legătoriei de cărți, magazinelor, relațiilor, preparatoarelor, desinfecțatoarelor etc. muzeului Asociației.

În subteranul de sub bibliotecă ar fi dubletele bibliotecii, iar în mansarda dubletele muzeului, având să fie trimise și unele și altele bibliotecilor și muzeelor românești care nu ar posedă încă asemenea exemplare.

În sfârșit scara de onoare ar fi împodobită cu busturile și tablourile bărbatilor mari ai neamului nostru.

Iată câteva suri de probleme din cele mai importante.

Crezând că va putea realiza toate acestea, „Asociațiunea” a cerut guvernului să-i încuviințeze aranjarea unei loterii de clase.

Loteria a și încuviințat-o ministerul de finanțe sub Nr. 35211—1920 în înțelegere cu cel de interne.

Asociația a și contractat tipărirea loterilor, care în curând se vor pune în vânzare.

Vor fi 4 (patru) trageri, la cari se vor sorta câștiguri în suma de

6.000.000 (șase milioane) lei

Câștigurile principale vor fi de câte 100.000 (una sută de mii) lei; alte 200.000 (două sute de mii) de câștiguri dela 100 de mii lei în jos. Câștigurile de 20 (douăzeci) lei vor fi în cărți și tablouri istorice românești executate artistic.

Costul unui lot e 20 (douăzeci) lei și se vor putea cumpăra dela biroul central al Asociației, Sibiu, Str. Șaguna 6, precum și dela băncile asociate în „Solidaritatea”.

Placats mari și mici vor aviza la timpul său marele public despre locul de cumpărare al loturilor.

Cu loturile Asociației vor umbla și agenții votajori, înstrățați cu legitimațiile necesare.

Loturile sunt împărțite în seri alfabete de câte 50.000.

Persoanele, care doresc să îl a reserve numeri și serii anumite, sunt rugate să-și comunique dovezile de urgență biuroului central al Asociației.

Tragerea întâiu, la care se vor câștiga în valoare 1.500.000 lei, adică un milion, cincisute de mii lei, se va ține la 31 Decembrie a. c.

Acestea am fiut să le spunem pentru orientare cu privire la această însemnată loterie cu menire culturală.

Și acum cine vrea să câștige și să promoveze cu banii săi mărețele probleme culturale, amintite mai înainte, să grăbească la cumpărarea loturilor Asociației!

plănuirea legiurii adusă de delegația României să fie primită aproape în întregul ei. Astfel am învins pe acei ce voiau să ne puie piedici, fie în mărirea flotei noastre de comerț și războiu, fie în apărarea țărmurilor și creșterea porturilor.

Noile legiuri ale Dunărei asigură României suveranitatea adică stăpânirea deplină asupra cursului Dunărei, țărmurilor și porturilor fluviului ce se găsește între hotarele ei. România va aplica cu sfîntenie, prin stăpânirea ei însă, regulamentele ce comisia internațională „a Dunărei” dela Galați și acea dela Bratislava în cehoslovacia, le vor fixa. Aceste două comisii nu vor controla însă decât prin autoritățile noastre modul de aplicare a hotărârilor lor. De asemenea nici o corabie de războiu străină nu poate intra în apele Dunărei fără îngăduirea țării țărmurene după cum și transportul de călători și mărfuri între porturile unei aceleiași țări este încredințat vapoarelor naționale.

În aceste condițiuni putem să spunem că România a câștigat pentru ea și pentru toate țările țărmurene, o mare victorie la Conferința Dunărei dela Paris și această victorie se datorește în-căpătînării și hotărârei cu care guvernul a știut să apere drepturile țării prin trimișii pricepuți și cu vază ca d-l Toma Stelian și alții.

Noul tarif vamal

Mult au suferit fabricile din Ardeal și Regatul vechiu de pe urma războiului. Unde au fost distruse, altele prădate altele în sfârșit silite să înceteze lucrul din cauza lipsei mijloacelor de transport. Căci zădărnice fabrici marfă dacă nu poți s'o trimești acolo unde se cere.

La aceste suferinși se mai adăugă de curând și concurența marfurilor străine care patrundeau în țară în mari cantități.

Veți spune desigur că interesul e să avem mărfuri eficiente fie că vin din străinătate fie că sunt din țară. Dar vezi nu e tocmai așa. Căci străinul ne dă azi, efiin și mâine scump, după cum îl convine, când ne vede că în țară nu mai putem fabrica nimic. Pe când la fabricile noastre statul poate oricând să fixeze un preț de vânzare a marfurilor potrivit cu interesele tuturor. Și mai este încă ceva: ce se fac oare sutele de mii de lucrători dacă fabricile nu lucrează?

Cărmuirea a înțeles toate acestea și a fixat un nou tarif vamal, adică noi taxe de vamă la intrarea marfurilor străine în țară, tarif foarte ridicat pentru mărfurile ce se pot fabrica în țară protejând astfel industria națională. Astfel sperăm că se va înlătura criza ce domnește în industria ardeleană ca și în cea din vechiul regat, dându-ne un nou avânt fabricilor.

Să dea Dumnezeu să fie astfel căci România mare este o țară ce are atâtea bogății în sânul pământului ei încât poate fabrica nu numai mărfuri pentru ea dar chiar și pentru țările învecinate.

Bucium.

Anunțurile și Reclamele

se primesc la Administrație Cluj, Strada Doro-banților No. 11 □ □

Prizonerii din Rusia. Un vapor care a sosit zilele trecute la Triest a adus cu sine prizonieri rămași în Rusia din timpul războiului. Numărul prizonierilor sosiți la Triest este de 1849. Printre ei se găsește foarte mulți români din Ardeal și Banat pentru care statul român a făcut toate pregătirile de repatriere.

Un codou făcut M. S. Reginei. Dl. Alex. Pocol senator și proprietarul unei mine de aur la Baia mare, a oferit aurul necesar pentru faurirea coroanei M. S. Regina.

Tratative între delegații români și sovietici. O comisiune română câștiga și reprezentanți ai guvernului sovietic din Rusia au început tratativele privitoare la navigația pe râul Nisru. Întâlnirea a avut loc în largul mării, în dreptul punctului Bugas pe o corabie.

Exportul de vite. Într'un consiliu de miniștri discutându-se chestiunea exportului de vite, s'a luat hotărârea de a se aduce anumite măsuri pentru a ușura exportul de vite în special al celor din Ardeal unde se găsește în număr foarte mare.

O hotărâre a guvernului maghiar. Aflăm că guvernul maghiar a hotărât în urma rectificării tratatului de pace dela Trianon, să desființeze următoarele organizații cu care noi am avut foarte mult de luptat. 1. Organizația iredentistă. 2. Liga reintregirii teritoriului. 3. Alianța națională Székely și Comisiunile municipale ale orașelor din Ardeal, care funcționasă pe teritoriungar.

Călătoria M. M. L. L. Regele și Regina. După câteva săptămâni de sedere în Franța M. M. L. L. Regele și Regina vor vizita Londra (capitala Angliei) și Bruxelles (capitala Belgiei).

Școlare. Inscrierile la liceul de fete „Regina Maria” din Cluj se fac în 1, 2, 3 Sept. Anunțările pentru cl. I se fac până la 30 Aug. Anunțările pentru internat se fac în scris la direcțiunea liceului până la 1 Aug. pe lângă următoarele acte: a) Act de naștere; b) Certificat medico-legal, că eleva e deplin sănătoasă; c) Certificat de studii fete; d) Act autentic iscălit de 2 martori, prin care părinții se obligă a plăti la timp toate taxele.

Din Rusia comunistă. Guvernul sovietic al Rusiei a hotărât să cedeze capitalisților străini o parte din industria petroliferă dela Bacu și dela Groznic de oare ce el este neputincios a refăce repede această industrie fără de care industrie rusească e amenințată cu ruina.

Holera în Rusia. În părțile de jos (sud) a Ucrainei, holera a început să facă înspăimântătoare ravagii Guvernul sovietic în zăpeceala și nebunia lui nu poate face nimic pentru a împiedeca această nouă nenorocire căzută pe capul Rusiei comuniste.

Serbătorile dela Marășești. În amintirea celei mai mari victorii a armatei române din timpul războiului, vor avea loc la marășești mari serbări naționale la care vor lua parte A. A. L. L. Regale Principile Carol și Principesa Liena și delegații din toate colțurile României întregite.

Preșurile scad mereu. La Constanța au sosit sute de vagoane cu tot felul de marfuri, care fusese destinate Rusiei dar care neputând a-urși la destinație au fost vândute în Constanța, diferiților negustori dela noi cu prețuri foarte efime. Acest fapt va aduce după sine o mare scădere a preșurilor la toate obiectele.

CRONICA SĂPTĂMĂNEI

Camera. Săptămâna aceasta Camera a discutat în afară de dechile planuri a legii agrare și Ananțarea, — darea progresivă pe zver și darea pe îmbogății de războiu.

Amândouă aceste legi sunt foarte drepte. În adevăr prin darea progresivă pe avere se ia celor bogăți mult mai mult decât celor săraci iar prin darea asupra îmbogățirii de războiu îi face pe aceștia să dea înapoi statului o mare parte din averea ce-au strâns-o într'un timp când neamul întreg s'ingera pentru înfăptuirea unui ideal. Amândouă aceste planuri sunt aduse de d-l ministru de finanțe Titulescu un om cu multă iubire de neam și foarte cinstit. În nenorocire s'a găsit un deputat bolșevic Cocea, un venetic spsit de orice credință care a atacat cu acest prilej pe regele țării. Camera l'a tratat însă așa cum se cuvine.

Proiectele d-lui Titulescu, discutate în patru ședințe s'au votat fiind admise de toate partidele. Ele sunt azi legi democratice, făcute spre binele poporului care este ușurat mult în dările ce le plătește prin impunerea mai mare a celor bogăți. Un lucru cu totul nou pe care îl găsim în legiurile contra îmbogățirii de războiu este datoria fiecărui funcționar public și a fiecărui ales al poporului, care a fost un timp cât de mic în funcțiune în vremea războiului, să arate limpede modul cum a câștigat averea în caz când s'a îmbogățit. Astfel multe averi adunate necinstit pe spinarea țării vor fi luate înapoi.

La Senat s'au discutat săptămâna aceasta legiurile financiare și altele mai mici între cari ușurarea modului de-a plăti chiria proprietarilor ce nu voise s'o primească. Până acum se știe că bieții chiriași erau obligați la multă alergătură și cheltuielă pe la tribunale până ce îndeplineau formalitățile cerute de lege când proprietarii speculanți nu voiau să le primească chirie pentru a găsi prilej să-i scoată din casă. De acum toate aceste formalități s'au înloucit cu câteva foarte ușor de îndeplinit.

Un alt proiect votat de Senat este acel al *regimului apelor*. Această legiuire fixează situațiunea apelor curgătoare cari, se știe că sunt mari izvoare de bogăție prin puterea lor ce-a început azi a se întrebuița în fabrici diferite, după cum altădată se întrebuițau la cori.

De peste hotare

Rusia bolșevicilor au avut câteva congrese în cari căpeteniile lor cu Lenin în frunte au hotărât să se roage de „burghezi” Europei să intre în legături comerciale cu ei, altfel falimentul bolșevismului fiind aproape, Rusia s'înd complet săcătuită.

Un alt șef al lor Bucheriu i-a sfătuit să nu mai încerce zădărnice să răspândească bolșevismul în Europa ci mai bine să lucreze în Asia unde popoarele barbare se lasă mai ușor înșelate. De altfel

bolșevicii dau un ajutor armat revoluționarilor turci în Asia mică cercând pe această cale să pătrundă în Europa. Grecii însă au dus până azi în Asia 200.000 de oameni și ei speră să distrugă armatele bolșevico-turcești în ofensiva generală ce-a început deja.

La Porto-Rosa lângă Triest se vor întruni pentru a se sfătui delegații statelor moștenitoare ale Austro-Ungariei. Se vor discuta greutățile economice ale diferitelor țări. Totodată se va pune în vedere Ungariei să nu încerce a readuce ca rege pe Carol de Habsburg iar Austria va fi împiedecată prin orice mijloace să se unească cu Germania, după cum voiesc unii oameni politici dela Viena.

În Italia s'a format un nou guvern în frunte cu d-l Bonomi. Între altele acest guvern tratează și împăcarea cu Vaticanul adică Pacea între Papa dela Roma, guvernul și Regele Italiei, știut fiind că de peste șaptezeci de ani, de la ocuparea Romei de armate italiene și stabilirea capitalei Italiei în acest oraș, Papii n'au mai părăsit palatul lor refuzând a intra în legături cu guvernul italian.

În Anglia greva lucrătorilor de mine a încetat în sfârșit după ce trei luni a pricinuit numeroase pierderi țării. Lucrătorii n'au câștigat mai nimic și, dacă dela început tratau prin bună înțelegere ajungeau mult mai repede și fără atâtea suferinși la un bun rezultat. De asemenea tratativele cu revoluționarii irlandezi merg bine și să speră, după cum am arătat pe larg, în cronica din numărul trecut al ziarului nostru, că în curând se va ajunge la o înțelegere dându-se irlandezilor *autonomia*, adică dreptul de-a se administra prin ei însuși.

În Ungaria nu s'a renunțat încă la visurile de „rectificări” adică de îndreptări de granițe în dauna popoarelor învecinate. Într'o întâlnire a primului ministru cehoslovac cu contele Banffy ministru de externe Ungar, acesta din urmă a cerut o parte din sudul Slovaciei pentru Ungaria... D-l Beneș i-a tăiat-o scurt arătându-i că pe această chestie nu se poate trata... Ungaria a mai trebuit să ofteze odată...

În Balcani „prieteni” noștri bulgari nu vor să se astâmpere. Ei voiesc să ajute pe turcii revoluționari intrând în provincia Tracia dacă turcii vor ataca Constantinopolul. Anglia a declarat însă că se va opune tuturor acestor încercări de-a călca tratatul de pace, iar România și Iugoslavia vor veghea și ele, după cum arată marele ziar englez „Times”.

Noul statut al Dunărei

La Paris s'a adunat în luna aceasta pentru a doua oară Conferința Dunărei, adică statul ce avea să hotărească legiurile navigației și apărării pe acest mare fluviu. Acest sfat e compus din trimișii pricepuți a celor mai multe state din Europa, fie că sunt țărmurene fie că nu. După mai multe sfătuirii s'a ajuns la înțelegerea ca

Banca Românească
Societate Anonimă
Capital Social 160.000.000 Lei
Sediu Central: BUCUREȘTI.

SUCURSALE:
Arad, Bălți, Brașov, Bazargic, Chișinău, Cernăuți, Constanța, Galați, Cluj, Ișmail, Târgu-Mureșului, Oradea-Mare, Sibiu, Tulcea, Timișoara.

Face orice operațiuni de bancă.

BANCA NAȚIUNEI
Societate Anonimă
Capital și Rezerve Lei 175.000.000
București, Calea Victoriei 98
(Piața Palatului Regal)

Bănci afiliate: Londra, Paris, Milano, Viena, Brun (Cehoslovacia) etc. cum și în principalele orașe din țară.

Execută orice operațiuni de Bancă în general. — Scont. — Avansuri pe ipoteci, gajuri de efecte publice, secțiuni și mărfuri. — Efectuează plăți și încasări. Emite ceacuri și scrisori de credit în țară și în străinătate. — Primește depuneri spre fructificare. Execută ordine de Bursă. — Conturi curente.